

128691

В П Е Р Е Д

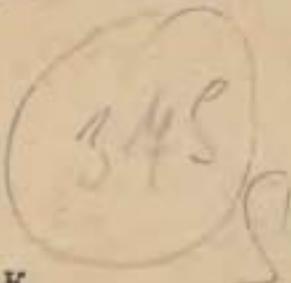
Орган Спілки Студ.-Гром. У. С. Р. Р. в Ч. С. Р.

Місячник

Ч. I.

Прага.

січень 1930.

U 8147 (1930)

11.2.28

Відновлюємо видання нашого журналу, що перед двома роками, з причин від нас незалежних, припинилося.

Атмосфера нашого оточення - з її усі більш ступнізованою нетерпимістю, фальшуванням та перекручуванням як подій, так фактів і керівних думок в громадсько-політичному та культурному життю Української Соціалістичної Радянської Республіки, - як її шалена кампанія емігрантської преси проти нас, - радянського студентства за кордоном, кличе нас усіх скупчуватися біля свого органу, голос якого в емігроворожім оточенню буде голосом правдивого освітлення подій в У.С.Р.Р. та емігрантському життю, і тих напрямних, що ми йдемо за ними.

Перед нами, радянським студентством, - цим майбутнім кадром соціалістичного будівництва нашої батьківщини, стоїть цілком інше завдання, а то: підготовка себе до цієї відповідальної праці, тому не загально - студентський, спецівський академізм, - це наше друге гасло, що в його обороні стоятиме журнал.

Досягнення та перспективи соціалістичного
будівництва на Радянській Україні.

Грудень місяць є місяцем знаменним в історії РадУкраїни. Перед 12 роками, а саме 26 грудня 1917. відбувся в Харкові перший Всеукраїнський візит Рад Робітничих, селянських та Військових Депутатів, що в тяжких несприятливих умовах накреслив перші шляхи Радянського будівництва на Україні, та для керівництва РадУкраїною і переведення намічених постанов-образів перший Український Радянський Уряд.

Однак, цьому першому Радянському Урядові не довелося приступити до плянового мирного будівництва та сповнити покладені на нього працюючими масами України завдань, а саме тому, що дрібна українська націоналістична буржуазія в спілді з німецьким імперіялістами, збройною силою захопила терен України. На протязі 1918-1919 р. р. точилася громадянська війна, в якій проти Радянських Республік збройно виступили як українська, так російська і міжнародня буржуазія, що знайшла собі оформлення в контрреволюційних Петлюровських, Денікінських, Колчаківських, Врангелівських та інших центрах і урядах. Але пролетаріатові Радянські Республік при підтримці трудового селянства, що на власній шкірі досвідно прийшло до розуміння змісту "визвольних гасел" цих центрів, вже 1919 р. вдалося звільнити більшість терену Рад. України від "визволителів" і, хоча збройна боротьба, що привела до остаточного знищення контрреволюційних центрів на периферіях РадУкраїни, точилася ще до кінця 1920 р. проте, вже в цього часу, цеб-то в грудні 1919 р. започато добу остаточного закріплення Рад Влади на Україні. Тому-то грудень цього, 1929 р. є ювілейною річницею остаточного закріплення Радвлади на Україні.

На протязі того першого десятиліття, що ми його відзначили українській Радвладі довелося проробити величезну працю в напрямі відбудування країни, закріплення за працюючими масами України, - проле-

таріатом та трудовим селянством усіх революційних здобутків, та швидким темпом вести Раду Україну шляхом до соціялізму.

Ми є свідками того, як з кожним дальшим роком, все ширші верстви пролетаріату трудового селянства та інтелігенції стають до тіснішого співробітництва та міцнішої підтримки Радвлади на Україні, що дає можливість усе збільшувати темп будівництва, та мати більші досягнення.

Ось тепер, в десяти річницю безпереривного діяння Радвлади на Україні, бачимо, що не лише пролетаріят України, але й і все незаможне та середній селянський сектор і вся дійсно трудова інтелігенція йдуть з Радвладою на всі І ОСЬ підпираючи усі її заходи. Бажаючи як найширше розгорнути соц.будівництво на всіх відтінках життя, укр. Радвлада дала можливість приймати участь у будівництві навіть і тим із фахівців, наукових та культурних робітників, що в свій час виступали проти неї.

Значна більшість цієї інтелігенції, що по свому соціальному походженню не була ворожа Радвладі, і лише завдяки своїй непідготованості та однобічному вихованню не зрозуміла того, що боротьба за нацвизволення невідлучно звязана з боротьбою за соц визволення, тепер, приступивши до праці, ясно побачила свої помилки та щиро й віддано стала допомагати Радвладі в соцбудівництві на Україні.

Підтвердженням цього є, між іншим, і тая хвиля стихійних, а тим і не змушених, як то голосить емігр. преса/ масових протестів з боку не лише пролетаріату та незаможного селянства, але й всієї Укр. трудової інтелігенції У. С. Р. Р., що одноголосно усі вимагають як найсуворішого покарання того гуртка укр. контрреволюційних інтелігентів на чолі з академіком Єфремовим, що була їми заснована "Спілка Визволення України", метою якої [ ] було "Визволити" укр. пролетаріят та селянство від революційників здобутків, що приніс Жовтень та віддати Україну в хазяйнування польському та світовому імперіалізму.

Але, залишім на боці зараз цей ганебний вчинок якому дамо освітлення на іншому місці в нашому журналі, та перейдім до стислішого освітлення на-

шої теми - короткого огляду сучасних здобутків Радвлади на Україні. Вже зі звіту уряду У.С.Р.Р. на II зізді Рад, бачимо, що до кінця 1927 - 1928. госп. року Радянська Україна не лише закінчила процес відбудови та досягнула передвоєнного рівня, але значно його й перевищила.

Так, в 1927 - 1928 р. загальна продукція промисловості на Україні досягла порівнюючи з 1913 р. 114.8%, при чому продукція тяжкої індустрії складала у $\frac{1}{2}$ 1913 р. 117.9 %, легкої 100.5%

Загальна прокуція сільського господарства на цю пору за довбінними цінами складав 102.5% рівня 1913 р.

Але, окрім кількісних змін, ми також бачимо, як в промисловості, так і рівно ж і в сільському господарстві значні зміни якісні, при чому вже й зараз наочною є тенденція в зміні характеру народнього господарства РадУкраїни, а саме: - вона в країні аграрно-індустриальної перемінності на країну індустриально-агарну.

Коли в 1913 р. продукція сільського господарства України /2. 088 міл. крб./ складала 57 % загальної продукції народнього господарства /3. 650 міл. крб. довбінних/, а промисловість 43%, то вже в 1927 - 1928 р. бачимо, що в загальній продукції сільське господарство складає 54.3%, а промисловість 45.7%.

На доказ цього є також і темп розвитку народнього господарства України. Так: темпи загального виробництва разом в сільському господарстві та промисловості в 1925 р. по відношенню до попереднього року складали 30.3%; 1926 - 1927 - 0.8%; 1927 - 1928 р. 8.1%; в той час, як темпи розвитку самої промисловости давали зрост 1925 - 1926 р. на 54.2%; 1926 - 1927 на 6.6%; 1927 - 1928 р. на 18.4%, - що ясно вказує на тенденцію щорічного збільшення ваги промисловости в народному господарстві України.

Підносячи ціле народне господарство Радвлада також вживав всіх заходів і до посилення його соціалістичного сектора.

Зокрема, що до сільського господарства,

то завдяки заходам Радвлади в останніх роках значно міцнішає темп розвитку соціалістично-сектора.

Ще в 1926 р. трестований радгоспи на Україні мали 702.1 тис. гект. землі з котрої засівалося 508 тис. гект. У 1928 р. Радгоспи на Україні мали вже 817.1 гект. землі, з яких засіяних було 546 тис. гект..

Загальна продукція радгоспів за цей час також значно зросла. Наприклад: - продукція радгоспів в 1926 р. виносила 8378 тис. крб., а в 1928 р. вже 13128 тис. крб..

Значний темп розвитку колгоспів характеризують слідуєчі дані: в той час, як на I/X 1927 р. загальна кількість колгоспів на Україні дорівнювала 6316, рівно за рік, цебто I/X 1928 р. колгоспів було вже 12042 тобто зрост. майже на 100%. Земельна площа колгоспів за цей самий час також зросла з 615.3 тис. гект. на 1.4 міл. гект. цебто більш ніж у двічі. Крім соцсектора Радвлада на Україні значну увагу звертає і загально на допомогу незаможному селянству. За постановою ювілейної сесії УЦВК все малоземельне та безземельне селянство, а то - 35% загальної кількості господарств на Україні зовсім звільнено від плачення с.-господатку. Про класовий характер с.-госп. податку свідчать слідуєчі дані за 1928 - 1929 р..

Господарство в розміром оподаткованого прибутку в 1927- 1928 р..

в 150 - 200 крб.	мали в 1928 - 1929 -	- платити податку 5.9 крб.
" 300 - 400 "	" " "	28.8 "
" 600 - 700 "	" " "	151.1 "
" 900 - 1000 "	" " "	375-- "

Загальна допомога бідноті протягом лише 1926 - 1927 р. та 1927 - 1928 р. складає/в тис. крб/.

1926-1927 1927 - 1928 р.

Пільги що до с.-госп.		
податку.....	2.421	...5.931.
Скасовання недоплат поді	1538	890

	1926-1927	1927-1928 р.
Пільги держстрахування	2 076	3793
Бюджетові асигнування на бідняцьке землевпорядкування.....	1360	4 000
Кошти Цукрресту на землевпорядкування.....	1500	12 00
Допомоги бідноті від радгоспів Цукрресту.....	38	315
Теж від радгоспів У.С.Р.Р 98		150
Пільги бідноті при видачанні лісоматеріалів..	560	1 000
Скасовання недоплат за маніфестом ЦВК С.Р.С.Р. ..		2740
Разом безповоротної допомоги.....	94 00	19929

Але здобутки констатуємо не лише в галузі нар.господарства, але і на полі культурного та соціального життя. Наведемо лише декілька моментів.

В 1919 р. на Україні відсоток школярів складав 4.3 % людности України, в 1926 р. вже 7.3 %, в 1927 р. 7.6 %, в 1928 вже 8 %. Порівнюючи з передвоєнним часом, кількість учнів на обох концентрах шкіл соціального виховання складала 174 %. Про поліпшення навчальної справи свідчить і збільшення витрат на утримання одного учня. Коли в 1925-1926 р. на одного школяра витрачалося 13.2 крб. в 1926 - 1927 р. 17.9 крб., то вже 1927-1928 р. 19,54 крб..

Значно росте з кожним роком в бюджетах: державному, місцевому розмір асигновань на соціально-культурні справи. Так, в 1927-1928 р. видатки соціально-культурної групи Наркоматів Н.К.О., Н.К.Здоровля, Н.К.Собеву, Н.К.Праці зросли проти попереднього року на 24.4 %.

В місцевому бюджеті культурно-соціальні видатки складали в 1926 - 1927 р. 37.1 % в 1927-1928 р. 31.7 % в 1928 - 1929 р. 34.2 %. Значний відсоток на культурно-соціальні потреби асигнується так само і сільських бюджетах, а саме :

в 1927-1928 р. 703 є, в 1928 -1929 78. є.

В 1927-1928 р. на Україні було 168 ВИШ-ів з 56756 студентами та 29 робфаків з 8000 слухачів.

За останні роки також значно зросла мере-жа науково-досвідчих установ. 1925-1926 р. їх було 115, 1926-1927 134, 1927 -1928 137. На 1929 р. було вже на Україні 139 науково-дослідник установ, а саме: - Всеукраїнська Академія Наук, 16 різних науково-дослідних інститутів, 84 науково дослідних катедри, 6 обсерваторій, 2 ботанічні сади, 4 дослідні станції, 5 центральних наукових бібліотек, 19 музеїв, 1 книжкова палата. Такі висліди праці Радвлади на Україні.

Весною цього року /1929/ був прийнятий і на Україні 5-літній плян розвитку народнього господарства України, що в пляном дальнього соціалістичного наступу, та охоплює 1928 -1929 --- 1932 -1933 р.р.. Ця будівнича 5-літка має за своє завдання реально вдійснити ті тенденції в народному господарстві У.С.Р.Р., що лише намітилися в попередніх роках, а саме: поруч загального піднесення народнього господарства змінити характер У.С.Р.Р. з країни аграрно-індустріальної в країну індусіріально-агарну. При цьому головний тягар лягає на піднесення на піднесення та поширення тяжкої промисловості, як основи цілого народнього господарства, а в сільському господарстві поруч загального його піднесення, головну увагу звертається на збільшення його соціалістичного сектора.

5-літку рахують пляном капітальних вкладів, а саме тому, що на протязі цього періоду в народне господарство мають бути вложені нові великі, капітальні сили і чинники.

Згідно з пляном 5-літки протягом 1928/29 - 1932/33 ціле народне господарство У.С.Р.Р. має одержати 9995 міл. крб. капітальних вложений, з них на промисловість 4.721,2 міл. крб., сільське господарство 1.798 міл. крб., транспорт 1713 міл. крб., електрифікація 640 міл. крб. і т.п.

Це збільшення основних фондів народнього

господарства України, а так само й інші заходи, все це разом спричиниться до значного піднесення продукції народного господарства У.С.Р.Р.. За пляном, - продукція промисловості У.С.Р.Р. з 2146 міл.крб. в 1927/28 р. має збільшитися на 5679 міл.крб. в 1932/33 р., цеб-то зрости більш ніж у двічі, причому зокрема значним являється збільшення засобів продукції тяжкої промисловости, а власне з 1302 міл.крб. в 1927/28 р., - до 3691 міл.крб. в 1932/33 р.; цеб-то в 2.75 разів.

За цей же час продукція сільського господарства У.С.Р.Р. має зрости з 2548.8 міл.крб. в 1927/28 р. до 4125.5 міл.крб. в 1932/33 р.. Загально-ж для сільського господарства в цілому РадСовзі поставлено завдання збільшити врожайність на протязі 5-літки на 35 %. Звертаючи значну увагу в бік збільшення соціалістичного сектора в сільгосподарстві, 5-літка ставить собі завданням збільшення кількості колгоспів з 12072 в 1927/28 р. до 27000 в 1932/33 р.. Збільшення земельної площи колгоспів має бути з 3847 тис.гект. в 1927/28 р. до 9.5 міл.гект.. Величезне завдання ставить 5-літка також і в інших галузях народного господарства, як, рівно ж, і в галузі культурного будівництва.

1928/29 р. був першим роком 5-літнього пляну і виповнення намічених завдань, що встановлювалися Йому 5-літкою було осягнуто як найліпше, що вщент розбиває наклепи буржуазної преси та усіх ворогів Радвлади, які намагалися довести безглуздість та утопійну нездійснімість поставлених 5-літкою завдань. Кінцем листопаду ц.р. відбулася 2-га сесія ВЦВК, де було подано звіт про досягнення первого року 5-літки та завдань на ІІ другий рік.

З поданих на сесії доповідей вияснюється, що в галузі промисловости збільшення продукції за перший рік 5-літки складає 19.7 % проти 17 % що намічувалося пляном за 16.8 % контрольними числами на минулий рік. При цьому збільшення продукції в тяжкій промисловості складає 22 % складає також в легкій 14 %. В сільському госпо-

дарстві засівна площа не дивлячись на ряд труднощів всеж збільшилася в порівнанню з 1927 р. / коли була досягнута найбільша засівна площа / на 2.5 й та досягла 24 міл. гект..

Значного успіху досягнуто також і в напрямі збільшення соціалістичного сектору сільського господарства. Загальна площа колгоспів та радгоспів на I/X 1929 р. виносила вже більш 3 міл. гектарів супроти 1.4 міл. гект. на I/X 1928 р.. Гуртова продукція усупільненого сектора сільського господарства в У.С.Р.Р. дас в 1928/29 р. 258 міл. крб. проти 193 міл. крб. за 1927/28 р.

Таким чином, в головних рисах 1928/29 р. на Україні не лише проведено в життя ті завдання, що Іх було намічено 5-літкою, але й в деяких галузях, / як напр. в промисловості та колективізації сільгосподарства / були навіть виконані в значно більшій мірі. До цього значно причинилися і такі фактори, як напр. соціалістичні змагання, самокритика, перехід на безпереривний тиждень, робітничі наради та інше. В цьому ж році Україна дотерміново виконала свій плян хлібозаготівель ще в осени, що свідчить про те, що широкі маси бідняцького та середняцького селянства йдуть за Радвладою та допомагають їй здійснити намічене.

Швидкий зрост соц сектора в сільгосподарстві, нажим на куркуля при виконанню сільгосп. податків та при хлібозаготівлях, зрозуміло, що викликає незадоволення цих куркулівських кол та спричинює загальне загострення класової боротьби на селі.

У зв'язку з цим, вороги Радвлади тепер взялися до плянового поширення чуток про те, що, мовляв широкі селянські маси платять надзвичайно високий сільгоспдаток, що колективізація сільгосподарства проводиться лише на папері, що в дійсності нічого не досягнуто, а посилення класової боротьби на селі використовують, як аргумент незадоволення Радвладою з боку селянства і т. інше. Вище наведені дані в повні розвинуть ці твердження.

Подавши правдиве освітлення цифрами статистики виконання першого року 5-літки дозволимо собі кілька інформацій що-до іІ другого року, тоб-то вкажемо на завдання намічені на рік 1929-1930. В цьому біжучому господарчому році капітальні вкладення мають складати 2.2 міліярда крб. проти 1.5 міліярдів крб. є попередньому році; зрост на 68%. Зокрема в промисловість має бути вкладено біля 800 міл. крб. проти 447 міл. крб. в попередньому році.

Крім цього буде відпущене додаткові кошти на будівлю тракторного заводу на Україні, вартість котрого вноситиме коло 50 міл. крб., та який випускатиме річно 40 тис. 30 - сильних тракторів. В сільське господарство передбачається вкласти 66 міл. крб./в попередньому році було вложене 387.2 міл. крб./з яких в усупільнений сектор піде 183 міл. крб. /рівняючи до року 1928/29 що мав 63.8 міл. крб./. Це дасть збільшення усупільненого сектора с.госп. майже в тричі. В транспорт має бути вложене замість 165.2 міл. крб. в попередньому році, -310.1 міл. крб..

На соціально-культурне будівництво буде вкладено 100 міл. крб. замість 58.7 міл. крб. минулого року.

Ці вищеперелічені капітальні вкладення дадуть можливість значно збільшити загальну продукцію всього народного господарства Рад. України. Так передбачається, що продукція каменно-угільної промисловості збільшиться на 26%, залізо-рудної на 36.7%, цементової на 51.9%, металевої пром. на 35.3%; в с.господарському машинно будівництві на 76.1%, в загальному машинно будівництві на 43.1%, в електро-виробництві 73.3%. По сільському господарству передбачається пашити засівну площа до 27.3 міл. гект., - цеб-то вже в 1929/30 р. має бути виконано завдання що ставилося цілій 5-літці . При цьому зрост засівної площи у колгоспах має збільшитися ще менш, як на 250%, а по радгоспах на 22 %. Ціла площа усупільненого

сектора має на весну 1930 р. складати 21 ½ загальної площині, чи то 5.700 тис. гект. в порівнанню з 1928/29 збільшення врожайності передбачається на 9 %. Сільське господарство України в 1929/30 р. одержить 7300 тракторів. З них частина піде на машиново-тракторні станції, а саме: Цукротрест одержить 1200 тракторів, та крім того буде відпущені трактори на 34 державних та 37 кооперативних машиново-тракторних станцій. В 1929/30 р. кількість осіб найманої праці виключаючи сезонових робітників зросте до 2.5 міл. чоловік, тобто збільшиться 10 ½. Індустриально-транспортний пролетаріят зросте на 11.5 ½. В звязку зі збільшенням темпом будівництва, кількість безробітних має знизитися на 13 ½. По республіканській та місцевій промисловості передбачається зменьшити собівартість на 12 ½. Значну увагу Радвладою уділюється також і на збільшення класифікації робітництва, підготовки нових кадрів кваліфікованого робітництва та фахівців. Поруч цих заходів Радвлауда на Україні ставить собі завданням значно піднести й темп культурного будівництва, то є - ліквідувати неписьменність та піднести загально-культурний рівень українського робітника та селянина, що теж, в значній мірі, уможливить виконання наміченого пятилітковою пляну соціалістичного будівництва.

Ось такий в головних рисах стан та перспективи соц. будівництва на РадУкраїні. Не дивлячись на величезні досягнення в ділі соціалістичного будівництва РадСоюзу, буржуазна преса усе таки весь час намагається шляхом наклепів не дати можливості широким масам прецрюючих в капіталістичних країнах пересвідчуватися в тому, що РадСоюз чим далі - все швидшими кроками йде шляхом до соціалізму. Буржуазна преса вишукуючи слабші місця, підтасовуючи факти, намагається довести, що в С.Р.С.Р. не лише не має жадних значних здобутків, але, що чим далі тим більш поступає отої мітичний все більший розв-

вал в радянському господарстві та будівництві.

Але дійсність розбива усі їх псевдоаргументи і наявно доводить цілком протилежне. Відносно цього Всеукраїнський Староста тов. Петровський в газ. "Комуніст" в дня 24/XI 1929 подав слідує: "Міжнародня та внутрішня контрреволюція до останнього часу намагається дискредитувати всі плани розвитку нашого народного господарства, а тепер вона гірко зневірилася.

Чимало буржуазних економистів та публіцистів, побувавши в нас і переконавши у величезному розмахові будівництва С.Р.С.Р., змушені гірко розчаруватися. Ось що пише кореспондент англійської газети "Дайлі Гералд" одвідавши С.Р.С.Р.:

"Проїзджаючи по безмежних степах Південної Росії ясно усвідомляєш собі необмежені можливости найновіших аграрних методів. Але мене вразила не машина, а селяне, що зібралися навколо неї. Невже ж це ті самі люди, які сторіччам поневірялися і все ж оберігали свою приватну власність з лютою рішучістю? Тепер вони ладні обєднати свої зусилля і пишаються з купи зерна, хоч не можна відрізнити своє власне зерно від зерна сусіди. Той, хто знає психологію руського селянина, стане відрізу заперечувати навіть дядку можливість такої зміни. Що це? - Самоомана чи сон? Або, можливо все це підтасував хитрий уряд, щоб іще раз обдурити дурнів? Я мушу визнати, що коли б я сам цього всього не бачив, я був би дуже далекий від того, щоб цьому повірити. Тепер ніби починає здаватися, що соціалізм справді здобуде перемогу у відсталому руському селі. Зусилля обєднати селян у колективні господарства були такі успішні, що, наприклад, на Північному Кавказі колгоспи становлять 17 % на Україні 10 %. Ми звикли діставати сенсаційні відомості з Рад. Росії. Але ніщо не може викликати більшого здивування, далі від зворушенні, а ніж оте бурхливе зростання колективного сіль. господарства, яке тепер розвивається з такою швидкістю, що коли його минішний темп збе-

режуть то воно незабаром спричиниться до вирішальної реорганізації сіль.госп.економіки далі навіть і політичного становища Рад Союзу".

00000000

РАДЯНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО НА УКРАЇНІ.

Рух студентських кадрів.

Студентство ВИШ-ів /Технікумів та Інститутів/ України на 1929/30 р.нараховув собою коло 69 тис.молоді, що лишаючися стабільною кількісно, безупинно поновлюється своїм соціальним партійним та національним складом, залежно від соціально-економічних та історичних процесів, що відбувається в країні. Нині своїм соціальним походженням та складом воно являє собою три головні групи: робітників, селян та інтелігенції. Також значну групу складають службовці - або з робітників чи селян, або з інтелігенції.

Зупинимося на огляді загального кількісного руху учнів.

1920/21 р.університети та інститути були в двоє переповнені. Процес напливу учнів до ВИШ-ів у 1917 - 1921 р.був, без сумніву, не нормальним явищем. До ВИШ-ів після лютневої революції і після Жовтня кинулася міська дрібна буржуазія - міщенство. Вона сюди кинулася без достатньої підготовки з закінченою середньою освітою /тоді/ жіхто не перевіряв/, аби тільки уникнути і заховатися від всіляких мобілізацій/військових, трудових -то-що/, аби мати деякі пільги що-до житла, харчів і т.и.

Так, число студентів у ВИШ-ах /без технікумів/ виросло до 57 тис.чоловік:- вдвое збільшилося проти довобінного часу.

З 1921/22 р. починається регулювання, чистка й розвантажування ВИШ-ів від малопридатного елементу, викреслення "мертвих душ", що тільки ра-

хувалися в списках то-що. Одночасно встановлюється контингент прийому та починається приймати до ВІШ-ів за розкладкою в його межах; ці ж межі скрізь і завжди порушуються в бік збільшення. Дякуючи цьому, динаміка слухачів починає падати геть аж до 1925 р., після чого стає стабільною.

По технікумах динаміка йде іншим шляхом: До 1920 р. технікумів на Україні не було. Тільки в 1920/21 р. навчальному на місцях почали міняти назву бувші середні технічні та агрономічні школи - на технікуми. Приєднувалися сюди також деякі гімназії та реальні школи. Цілком природно, що першими кадрами учнів технікумів стали учні старших класів б. середніх шкіл, зрозуміло також, що й кількість цих учнів швидко зросла. Коли ж 1922 р. Головпрофос України вирішив профшколи узнати за середні навчальні установи, а технікуми підняти над профшколами, назвавши їх вищими школами, було переведено добір сильніших технікумів, а мережу їх скоротили з 310 на 194, як і число учнів: 341767 на 30622 чоловіка.

Дальнича політика Головпрофосу зводилася уже до того, щоб не скорочувати кількості учнів у технікумах, маючи в перспективі їх перевагу над кількістю студентів в інститутах. Сьогодні кількість студентів по технікумах має невеликий зрост.

Рух окремих галузей освіти

Не менш складним є процес регулювання руху студентських кadrів за окремими галузями освіти. Так, 1915 р. з 10910 студентів університетів на Україні юристи складали величезну частину: 4150, медики 3586, а у всіх трьох індустріально-технічних інститутах разом навчалося 3866 чоловіка.

Зовсім незначна кількість студентів діставала сільсько-господарську освіту, дуже слабо виявлена була педагогічна освіта. Ця гіпертрофія в певних галузях ще посилилася в р.р. 1917/20.

Головпрофосвіті через це довелося виправ-

ляти ці "диспропорції" історії та повести рішучу політику скорочення студ. правників, стримувати наплив медиків, і в однораз усіма засобами розвивати сільсько-господарську, технічну та педагогічну освіту. На сьогоднішній день ці диспропорції царських часів пережито.

Пролетарі зація ВИШ-ів.

Дореволюційного часу справа комплектування ВИШ-ів була в руках царського уряду та його владних класів: поміщиків, духівництва, буржуазії. Вже підступи до ВИШ-у були так влаштовані, що до високої школи міг іти лише заможніший елемент. Природно, що в царські часи через це у вищій школі не було учнів з робітничої класу, а селянство було заступлено його заможнішою верствою, та й то в невеличкому відсоткові. За останнє десятиріччя напирала на ВИШ особливо дрібна міська буржуазія. По Жовтневій революції справа мусила цілком змінитися. Комплектування ВИШ-ів за Радвлади мусить бути скероване в інтересах пролетаріату та селянства.

Як-що ВИШ-і готовуть керівний склад народного господарства та державного будівництва пролетарської диктатури, то й доступ до ВИШ-ів повинні мати робітники та їх спільнники селяни, але ні в якому разі не їхні класові вороги. От через що, під час комплектування ВИШ-ів за диктатури пролетаріату не може бути ніякого рівноправства клас та демократизму. Філістери і міщани, що доводять право навчання в радянській вищій школі, пориваються задурманити, а там задушити трудящих гучними фразами про людські права. Прав учитися в початковій і навіть середній школі ми дамо всім громадянам, щоб вони могли підготуватися до звичайного трудового життя, а право бути підготованим на командира радянської держави дамо тільки робітникам та селянам, та ще тій частині трудової інтелігенції, що будуватиме й зміцнюватиме диктатуру пролетаріату, будуватиме соціалізм. От через

що, під час комплектування ВИШ-ів в основу всієї політики було покладено пролетаризацію ВИШ-ів. Пролетаризацію школи в широкому розумінні цього слова, треба розуміти так: зміна всієї системи освіти й реорганізація типів навчальних установ за новим принципом, установлення перед кожною школою життєвих завдань і цілей, перебудова, залежно від цілеспрямовання навчальних планів та програм, зміна самого змісту школи, комплектування школи робітниками і селянами, поповнення складу викладачів, введення нових раціональних методів навчання, увязка школи з виробництвом і радянською громадськістю, інакше кажучи, будівництво справжньої радянської школи, що веде людність до соціалізму. Пролетаризація, в вузькому розумінні, означає комплектування школи робітниче селянським елементом та поповнення складу викладачів. Завдання Наркомосу України й стало тому подвійне: реорганізація всієї шкільної системи та пролетаризація, опанування керівними висотами, "великим виробництвом освіти", без чого регулювати всю справу освіти неможливо. Лише опанувавши цією центральною ланкою, цим двигуном, тільки і можна будувати низи, масову освіту, і так само, будувати верхи, наукове дослідження.

Етапи пролетаризації.

Етапи пролетаризації ВИШ-ів приблизно такі: з Жовтня для вищої школи почався період так зв. "відчинених дверей", коли всі громадяни без винятку мали туди вільний вступ.

Але цей період 1917 - 1919 все таки не привів до пролетаризації; робітник ще бився на фронтах і до вищої школи ще не йшов, та й вища школа була йому чужа й ворожа. За цей таки період, як ми вже відзначали вище, вищу школу наповняє найріжноманітніший елемент, що тут забарикадовувався від усіляких мобілізацій та повинностей. Другий етап починається в Р.С.Ф.Р. кінцем 1919 р.; у нас пізніше - 1921 р. коли, щоби опанувати ВИШ намітився не стихійний, а організований підхід, що мав

на меті підвищення під вищу школу підготовчих курсів та робфаків, цих мостів, по яких робітники й селяні повинні були здобувати ВИШ.

Організація робфаків.

Року 1921 було відчинено 12 робфаків з 2200 слухачів з кваліфікованих робітників та незаможних селян. Перший рік цих робфаків - піонерів був неймовірно важкий: не було ні стипендій, ні житла, ні одягу, ні взуття. Однаке з фанатичною стійкістю трималися ці перші робфаківські лави біля приступів до ВИШ-ів. Старий ВИШ інстинктово почував, що насувається буря, і вороже ставився до тих, що провадили на нього наступ. Справа ускладнялася ще й недородом та голодом, що нагло прийшли 1922 р. І наступні роки не поліпшили справи. Бюджет робфаків був дуже мізерний. Не зважаючи на важкі умови усе ж зростання робфаків ішло швидким темпом і 1923/24 р. вже досягло 28 денної робфаків з 7150 слухачів і 5 вечірніх з 1370 слухачами. 1928/29 було вже 26 денної робфаків в 5600, і 24 вечірніх робфаків з 4500 слухачами. В зв'язку з величезним зростом промисловості уся кваліфікована робоча сила міцно посідає заводи та фабрики, тому то на денні робфаки йде другорядний елемент, і курс на звужування денної робфаків є правильний йдучи одночасно з децентралізацією навчання дорослих робітників на вечірніх робфаках, а роб. молоді в школах Ф.З.У. та профтехнічних школах. Як відмінився соціальний склад ВИШ-ів України за останнє десятиріччя, як відбилася революція і класова боротьба у ВИШ-ах побачимо далі.

I. До війни, а також у воєнні роки по ВИШ-ах України рахувалося до 63 % дворян-землевласників, духовенства та капіталістів. Дрібна буржуазія складала 20 %, а інші верстви давали майже стільки саме, /20 %. Робітники траплялися у ВИШ-ах одинаками.

2. З лютневою революцією 1917 р. дворянство.

швидко падає, а, натомість, ще швидше виростає дрібна буржуазія і міщенство, ці попутники керенщини. Верства дворянства, що спадає, по дорозі підхоплена є дрібною буржуасією, і воно в ній трансформуючися, посилює буржуазний рух. Міська біржуазія по ВІІІ-ах в 1918 - 20 р.р. підноситься до 72 %. Це наслідки "відчинених дверей".

3. Слідом за буржуазною стихією починає поволі підноситися і хвиля "службовців" що захоплює по дорозі частину дворянства та чиновництва, яке падає в них і посилює свою стихію цими перефарбованими попутниками.

4. Жовтнева революція припиняє цей стихійний рух буржуазії в гору, але ще неможе відрядити до ВІІІ-ів робітників та селян, що тоді провадили боротьбу на фронтах.

5. За роки громадянської війни/1919- 1920 р./ буржуазії починає убувати, - продовжується під назвою "інших". Проте, зростає кількість "радянських службовців".

6. 1922 р. зрост "службовців" сягає майже 55 %, після чого настает процес спадання, що починається після переходу в наступ робітників та селян.

7. Рух робітників і селян йде повільно й по-мірно до 1922 р., після чого завдяки системі перевертувань, прийому за розкладкою і комплектуванню робфаків починає виявляти значно поважніший зрост поступово витискаючи дрібну міську буржуазію й службовців. 1928/29 серед студентів по інститутах маємо: робітників 29 %, селян 26.1%; по технікумах робітників 34.4 %, селян 37.7 %. Загальний висновок такий: процес пролетаризації поставлений на правдивий шлях ще 1921 р., відбувається нормальню що-до кількості і небезпеки не являє. І на цьому шляху інша загроза інші перепони: це нестача в матеріальному забезпеченні пролетарського студенства й слаба попередня підготовка.

В звязку з пролетаризацією ВІІІ-ів відбувається також і не менш цікавий процес зміни національного складу студентства ВІІІ-ів.

Національний склад.

Збільшення селянського елементу цілком послідовно й планомірно відбувається за рахунок зменшення міського. Цим самим також послідовно збільшується відсоток українців. Стан національного складу студентства по ВИШ-ах та Робфаках України приблизно такий:

Інститути:	1923/4	1924/5	1925/6	1925/7
українці	30.5	36.3	43.3	48.8 %
росіяне	23.0	22.9	21.9	18.5 "
євреї	41.3	37.9	30.8	21.9 "

Технікуми:

українці	56.9	55.5	58.6	64.3 "
руські	18.7	17.8	16.5	12.0 "
євреї	20.8	21.8	19.9	17.9 "

Робфаки:

українці	45.3	42.7	57.8	60.3 "
руські	29.2	27.7	24.2	16.2 "
євреї	19.3	14.1	13.3	16.5 "

Обраховуючи процес останніх трьох років, можна сміливо сказати, що українізація ВИШ-ів за найближче 5-річчя зірвняється відповідно до національного складу Республіки. Процес українізації кадру викладачів та видання українських підручників відстартує від зросту студентів - українців; через це головну увагу і звернули в цей бік керівничі органи освіти.

Склад за статтю.

Революція внесла зміни також що-до статевого розподілу студентства. Влада трудящих дала змогу вчитися жінці й у ВИШ-ах. На Робфаках число робітниць і селянок, порівняльно невелике: 13.7 %. Далеко більший цей відсоток у ВИШ-ах, а саме: в Інститутах 28.8 %, у Технікумах 30.2 %.

За окремими галузями освіти жінки в 1925/26 складали в %:

	Інститути	Технікуми
Індустр.-технічні	4.3	6.0 %
Сіль.-господарські	11.8	11.6 %
Соц.-економічні	19.0	21.1 %
Педагогічні	46.9	54.7 %
Медичні	46.4	64.2 %
Художні	28.2	44.4 %

Найбільший відсоток жінок іде по лінії медичної та педагогічної освіти; кількість учительок у школах соцвиху складає 51.2 % робітників освіти.

Жінка поступово завойовує свої позиції в окремих галузях праці /в шкільному вихованні й охороні здоров'я/, доповнюючи галузі індустріальної та сільсько-господарської праці, де переважну частину складають й складатимуть чоловіки.

Отак склад /соціальний та національний/ сучасного радянського студентства кардинально змінився в порівнянню до передвоєнного часу. Процес його дальніх змін стоїть на певнім шляху й швидко наближається до складу, що відповідає соціальному та національному складовій нашої країни. І в цьому величезна перевага теперішньої вищої школи над школою дореволюційною.

Нова система прийому.

Починаючи вже з 1924/25 навч. року, ВИШ-і почали планомірно збільшувати вимоги не тільки до студентства, що перебував вже в ВИШ-ах, але й до тих, що вступають. Тільки таким шляхом можна буде поліпшити якість усієї підготовки в цілому.

З такою метою систему комплектування ВИШ-ів за розкладкою було відкинено й натомість введено нову систему прийому за конкурсними іспитами. При цьому нова система зберігає класовий прийом за куріями - робітників, селян, трудової інтелігенції та службовців. Це значить, що визначуючи контингент для кожного ВИШ-у, завдалегідь встановлено відсоток чи частину місць для робітників, се-

лян та інтелігенції зокрема. Проходячи конкурсові іспити й заповнюючи свої місця, кожна курія конкурує, по суті, тільки серед своїх. У такий спосіб, нова система прийому, заберігаючи класовий підхід, гарантує повністю соціальний склад ВІШ-у, у той же час дає можливість одібрати як - найкраще підготованих робітників, селян та інтелігенцію з усієї України.

Перший такий прийом на Україні було переведено в осені 1926/27 навч. року: він безперечно дав гарні наслідки. Поперше затверджений Раднаркомом контингент виконано цілком достатньо, навіть із зайвою.

Що-до соціального складу то новий прийом проти попереднього року лишив число робітників стабільним і підвищив число селян. У складі службовців досить зросло число навчательів і, зрештою, досить значно знизилася група "інших".

Прийом 1927/28, 1928/29 та 1929/30 навч. років ще більш підтверджив, що куріальна система комплектування ВІШ-ів є найдоцільнішою. За останній прийом поліпшився як соціальний склад, так і якість тих, що вступають в розумінні їхньої підготовки. 1928/29 і 1929/30 помаж прийнятими до інститутів - робітників та селян у ~~ЮРІ~~:

	До Інститутів	Технікумів		
	1928/29	1929/30	1928/29	1929/30
робітників	34.2	48.0	33.7	46.7
наймитів	2.0	2.1	1.9	2.6
селян	32.5	33.1	42.1	41.0

Матеріальне забезпечення студентства.

Кардинальним питанням пролетаризації ВІШ-ів та успішної підготовки студентства взагалі, а пролетарського студентства зокрема, є його матеріальне забезпечення. Головні перепони й труднощі на шляху його підготовки полягають саме в цьому питанні.

Найтривалішою формою забезпечення є державні стипендії.

Зріст кількості стипендій за останні роки відбувався так:

	Державні: Місцеві: Господарські:		
1924/25	15.600	650	2500
1925/26	19.000	650	1300
1926/27	21.000	650	1300
1927/28	24.000	1000	-
1928/29	31.000	1000	-

Розподіл стипендій поміж різними галузями освіти неоднаковий. Так, педагогічні задоволено на 32 %, сіль.-господарські - на 20 %, індустр.-технічні - на 25 %, соц.-економічні - на 10 %, медичні - на 10 %. художні - на 2 %. Загалом робітнича та селянська частина студентства забезпечена державною стипендією на 50 - 55 %.

Розмір стипендії що-року збільшується:
1923/24 - 8 крб. 1924/25 - 18 крб. 1925/26 - 21 крб
1926/27 - 23 крб. 1927/28 - 25 крб. 1928/29 - 30 крб
7 повна стипендія/. Бюджетові асигнування на стипендії та інші потреби студентства що-року зростають. Зріст цих асигнувань у бюджеті Головпрофосу такий: 1924/25 - 3.600.000 крб. 1925/26 - 7.800.000 крб. 1926/27 - 9.700.000 крб. 1927/28 - 11.400.000 крб. 1928/29 - 16.300.000 крб.

Окрім стипендіальних сум студентам членам профспілкові уділюють допомогу і профспілки. В 1926/27 р. на Україні помічається збільшення відсотку студентів, що їх житлові потреби задоволено, а саме: 1924/25 р. в студ. інтернатах жило 14.227 студентів - 26 %, 1925/26 - 20.250 - 33.8 %, 1926/27 - 23.500 - 39.2 %.

Коли із загальної кількости виключити студентів Робфаків та вечірніх Технікумів, що студ. гуртожитлами не користуються, то дістанемо на 1929/30 р. - 45 % задоволених. Цей процент у периферійних сільсько-господарських Технікумах доходить до 70 - 100 %, при Педтехнікумах 40 аж 90 % всієї кількості студентів. Гуртожитки установлено ліжками, сінниками, столами і т.д. Кредити та асигновання збільшують і поліпшують їх устатковання. На це, наприклад, за держбюджетом 1926/27 року було відпущене 724 тис.

1927 р. пролетстудентство та їх родини перейшло на обслуговування робмедом. Окрім цих заходів уже з 1924/25 р. розвивається курортово-санітарна допомога для ремонту здоровля студентства в будинках відпочинку. На державні кошти було придбано 450 курортних ліжко-місць; на кошти профсоюзів, Кубучів та інших організацій було придбано всього 3587 місць на курортах та в будинках відпочинку.

Академічна та культосвіт-на робота:

Що до "нормальних знаннів" за перші роки ВИШ одержував кадри з невадовільною підготовкою, надзвичайно важкі умови матеріальні тих років спричинили деякий учбовий підупад. Пожавлення й піднесення починається злішуватися на усіх галузях 1924/25 р.. Нова студ. маса виявила досі нечуване поривання до науки, величезну активність. Новий пролетстудент, що не звик до пасивності, не міг тільки пасивно сприймати. Передовсім він перемагав неймовірні фізичні труднощі, голод, холод, відсутність житла, одягу та взуття; тісноту аудіторій та лабораторій. Потім він почав перемагати також усі інтелектуальні труднощі з однаковою впертістю й напруженням. Він й на думці не мав упадати чи капітулювати. Від старої професури, що зовсім не збирається переоцінювати заслуги й якості робфаківців є десятки заяв й свідчень про те, що кваліфікований робфаківець для сучасного індустриально-технічного ВИШ-у є кращий матеріал, а-ніж бувший словесний гімнавист чи реаліст.

За переписом 1923 року було тих, що академично встигли 36.4 %, тепер це число зросло на 74.8 %. Дуже підтяглися за останні роки профшколи й робфаки, пожавіща робота в семирічках, де все більшого значіння набирають так звані "формальні знання".

Участь у будівництві ВИШ-і в та в реформі навчання.

У перші роки переведення радянського будівництва ВИШ-ів виконували його головно студенти, що брали участь у всіх адміністративно-організаційних та господарчих справах. У сучасний мент цього нема. В управліннях ВИШ-ів, у факультетських і предметових комісіях беруть участь тільки представники студентства. Роля студентства в переведенні реформи навчання величезна, - бо воно, як активна і нова авдиторія впливає не тільки на переведення нових навчальних планів та програм, а й на методи роботи й спроби перевірки знаннів. Те, що значна більшість ВИШ-ів спромоглася скоротити лекційну методу роботи, та перейти на групове й лабораторне пророблення матеріалу, значною мірою досягнуто, дякуючи новій робітничо-селянській авдиторії.

Звязок з виробництвом.

Звязок радстуденьства з виробництвом встановлюється уже тим, що воно здебільшого приходить від варстату, плуга чи з виробництва і, перебуваючи в робфаках, непориває зі своїми профспілками. Шляхом регулярної практики й стажу та навчально-виробничим принципом, звязок цей вдосконалюється. Практиканство та стажування заведене в 1923 р. все більше заглиблюється в наше виробництво. У 1926/27 р. союзний закон про практику й стаж реалізовано на 70 %. З 1928/29 р. встановлена для Індустріальних та Сільгоспод ВИШ-ів безпереривна виробнича практика.

Культуроосвітня робота у ВИШ-ах.

Завдання радянських ВИШ-ів підготувати не тільки червоних фахівців, але й виховати громадян, будівників соціалістичного суспільства. Для цього ВИШ дас теоретичну підготовку з громадських наук, а саме: студентство веде громадську

культурно-освітню роботу і як серед себе самого, так і серед робітників і селян свого району. В сучасний момент по всіх ВИШ-ах України нараховується 75 клубів, що притягли в члени 15.000 студентів. окрім клубів, ще в ПІЗ читалень та червоних кутків. Клубну роботу переведено головно через організацію ріжних гуртків, доповідей, лекцій, вечерів самодіяльності, живих газет, кіно то-що. Там, де є клуби, їх роботу розвивають гуртки. Там, де клубів нема, гуртками керує культкомісія профкому. Число гуртків такого роду нараховує у ВИШ-ах України 600, охоплюючи 18.000 чол. студентства. Характер роботи гуртків найріжноманітніший. Є гуртки наукові, політично-професійні, художні, фізкультури, студкорів, нацмен то-що. Кіно є поки-що в 20 клубах із 70. Також значно розгорнулися серед студентства осередки радянської громадськості, що охопили до 36.000 студентів/Модр- 13.000, Авіохем - 7.000, друзі дітей - 3.800, Лікнеп - 4.000 і т.и.. В цілій низці ВИШ-івці осередки мають свої гуртки, що їх загальна кількість досягає 200. Особливо позитивною рисою їх є те, що робота членів сягає поза ВИШ-і охоплюючи тим широкі маси трудящих. Значних успіхів досягнула фізкультура. Вона провадиться тепер у звязку з виснізацією ВИШ-ів за навчальними плянами, а також і в гуртках.

П о з а в и ш і в сь к а р о б о т а .

Звязок радянського ВИШ-а з рад. громадськістю є одним із засобів громадсько-політичного виховання. Через це вже з перших років організації рад. ВИШ-ів встановлення цього звязку було завданням Наркомосу й кожного ВИШ-у. За статутом ВИШ-ів прилюдні відчитні доповіді для свого району за пророблену роботу треба влаштовувати що року. Звязок вищої школи з околішнім населенням підтримується і через прикріплення ВИШ-ів, або окремих факультетів чи студентських груп до всіляких господарчих підприємств, рад. установ, лікнепів, лікпунктів, сельбудів, частин

Червоної Армії і т.и.. Також, як відомо, великим зв'язком з масами став студентська практика й стажування, що охоплює з кожним роком все більші й більші кадри, а також студ.експурсії. За неповними відомостями з 1925/26 р. переведено 340 екскурсій з 10.500 учасників. Значно спріяє роботі ВИШ-у також і студкорівський рух, що охопив усі ВИШ-і. По всіх ВИШ-ах видається стінгазети, число яких досягло 275 з понад 6.000 чол. учасників. Студ. організації виникли в перших роках організації ВИШ-ів й відограли в реформі величезного значіння. Вони ж стали засобом для пролетстудентства в його боротьбі з труднощами матеріального характеру та інше. Студ. організації будувалися за принципом проф-об'єднання, так, щоб не виділяти радстудентство в окрему касту чи корпорацію, як це є в буржуазних країнах, навпаки, вони мусіли зберегти як найтісніші зв'язки, поєднання молоді з робітничою класовою й селянством. ВИШ ні по лінії професури, ні по лінії студентства не мусить і не може бути автономною відокремленою організацією в радянській державі, а навпаки, повинен бути його нерозривною частиною, звязаною по лінії секції наук робітників та студентських проф-секцій з відповідними профсоюзами.

За перший час кількість профсекцій в кожному ВИШ-і розмножилася до безлічі, а тим на рівнобіжні організації витрачалося багато зайвої енергії та часу. З 1924 р. взято курс на єдиний союз в кожному ВИШ-і. На сьогоднішній день 70% студентства ВИШ-ів звязано з організованим пролетаріятом та селянством. ВИШ-івські профсекції організуються окружовим та центральним Бюро пролетстудентства. Зріст студ.профсів зів за минулі роки відбувався головно на рахунок нових прийомів учнів, що переважно поповнялися робітниками й службовцями. Наприклад:

Інститути з робфаками Технікуми

1923/24	62.3	47.4	6
1924/25	72.1	56.4	"
1925/26	74.5	56.3	"

Нині назриває питання про поголовний вступ до профорганізацій. Було б ненормальним, якби організованою частиною було тільки робітниче студентство, а значні кадри, що йдуть тепер з профшкол, молоді віком, і ті, що йдуть із села, не тільки з незаможних, але й середніаків, залишилися б по -за організацією. Чи йти може шляхом створення єдиної шкільної студорганізації не за професійною ознакою ?

Ні. Не повинно. Це допомогло би відокремленню ВИШ-ів від мас та країни. А через це, правильним є шлях максимального втягування студентства вже з перших років перебування у ВИШ-ах до відповідних профобєднань та підготовка студентства до наступної професії не тільки теоретично з фаху, але й громадсько-професійна підготовка.

Ред.

...888...

С.П - к.

ЩОДО ПІДГОТОВКИ НОВИХ КАДРІВ У С.Р.: С.Р.:

У теперішній час в РадСові одним із найголовніших та чи й не найбільшим, гострішим питанням, що притягає до себе увагу цілої радгромадськості, зокрема всього активного радстудентства, є питання підготовки нових фахівців, нових кадрів робітничо-селянської інтелігенції.

Це питання в РадСові, а зокрема на Рад - Україні, де, помимо величезних соціальних здобутків, йдуть рівнобіжно та тісно з останніми переплітаються й кольосальні національні досягнення в формі укр. пролетарської культури, - кажемо це питання набрало такого великого значення не тільки в зв'язку з цілою низкою обставин, що довели шкідливість і непридатність ста-

рих кадрів /викриття шахтинських шкідників, контрреволюційні змовники "Спілки Визволення України", але й незалежно від них, у силу того органічного зв'язку, що існує поміж цією проблемою, та проблемою цілого соціалістичного рад-будівництва. Адже РадСоюз та РадУкраїна знаходяться в добі гігантського розмаху соцбудівництва, чи, як скрізь і завжди в радпресі підкреслюється: "рішучого наступу соціалізму на коріння капіталізму", в добі здійснення 5-літки, що являється практичним виразом гасла: "не лише навздогнати, але й перегнати передові капіталістичні держави; "і, нарешті, в добі, коли рештки капіталізму, відчуваючи та бачучи свою недалеку, коначну загибіль чинять шалений опір робсель. масам, що виявляється в загостренню класової боротьби на всіх ділянках раджиття, зокрема й на ділянці науки.

Все це разом узяте дуже яскраво виносить на поверхню раджиття в зв'язку із соцбудівництвом проблему кадрів у сучасну реконструктивну добу. Це питання зі всією яскравістю виросло вже на XV з'їзді партії 1928 р. Останній уділив йому як найбільше уваги, бо ж цей мент дуже тісно підійшов до питання про намічення партією 5-літнього плану народного господарства й будівництва С.Р.С.Р..

Власне, на цьому з'їзді, коли намічувалося 5-літку, неминуче було зачеплено питання соціалістичної раціоналізації та ролі масових організацій і була поставлена актуальна проблема в зв'язку з цим, що - до своїх класових фахівців.

XV з'їзд кажучи про раціоналізацію індустрії яскраво підкреслив: - "що ця раціоналізація не може бути проведена без підвищення ролі науки, та наукової техніки".

Вказуючи на необхідність широкого розвитку великих науково дослідчих інститутів, лабораторій, майстерень та про наближення наукової праці до промисловости та сільського господарства, XV з'їзд, відносно цього останнього, каже: - "

: - "приложить усі зусилля до заліпшення технічної та агрономічної освіти, та до як найшвидшої підготовки кадрів таких кваліфікованих та наукових сил, котрі, стоячи на рівні світової науки й техніки, були б активними учасниками соціалістичного будівництва".

Таким чином, бачимо, що цій постанові партія висловила думку що-до нерозривного зв'язку поміж ділом соціалістичного будівництва, та ділом підготовки нових кадрів фахівців.

З цього знаменного історичного моменту, з моменту XV з'їзду партії, проблема нових своїх класових, як найкраще науково підготовлених фахівців, стала актуальною проблемою грандіозного соцбудівництва, проблемою загально-державного значення, нерозривно звязаною з цілью соціалістичною перебудовою радгосподарства та ради культури.

Це питання підготовки нових кадрів притягло до себе як найбільше уваги та було заострене останнім пленумом партії в листопаді 1929 р., й це цілком зрозуміло, бо останній відбувався в період підрахунку реальних здобутків першого року 5-літки. Інформації про це подає спеціальна стаття нашого журналу.

Підсумки першого року 5-літки дуже повчаючі кажуть про фактичне перевищення планованого 5-літка темпу господарського розвитку С.Р.С.Р.; але в той же час пленумом підкреслено, що темп підготовки нових радфахівців відстас від темпу індустриалізації та соціалістичної перебудови сільського господарства.

Відносно цього пленуму каже, що: "це може стати гальмом дальнішого успішного розвитку соцгосподарства".

І справді, щоб наочно ми могли судити про актуальність питання підготовки кадрів, звернімося до статистичних даних що-до насичення фахівцями промисловості С.Р.С.Р. порівняльно до промисловості капіталістичних країн.

Так, наприклад, в камяно-вугільній промисловості С.Р.С.Р. на 100 робітників припадає I.45 \$

інж. та техників, у Німеччині - 4.25 %, в Америці - 24.0 %. В хемпромисловості С.Р.С.Р. на 100 робітників припадає 5.69 %, у Німеччині - 31.3 %. У металпромисловості С.Р.С.Р. - 3.4 %, у Німеччині 5.7 %. В електропромисловості С.Р.С.Р. - 6.3 %, в Америці - 19.0 %. В українській промисловості на 100 робітників припадає 2.7 % інженерів. Далі по підрахункам держплану С.Р.С.Р. 5-літка вимагає 80.000 інженерів, у тій числі Україна 13.000 інж./і 150.000 техників. Нині ж у промисловості мається 57.000 інженерів та 55.000 техників. З цього ясно видно, чому останній пленум партії так всебічно розглянув і загострив питання про підготовку нових кадрів - фахівців, чому він: - "пропонує всім партійним, господарським, професійним організаціям в центрі своєї праці поставити виконання цього головного завдання, організуючи біля нього активність широких пролетарських мас".

Останній пленум також належну увагу звернув належну увагу не тільки на кількісну, але і рівномірну на якісну підготовку фахівців. І це природно, бо ж розвиток радянського господарства за вимогами всіх наукових досягнень, вимагає й нового типу інженера, агронома, економіста, техника і т. і. Радянський фахівець мусить бути дійсним організатором, пробосвиком соцбудівництва.

Які конкретні постанови виніс листопадівський пленум в напрямі підготовки радфахівців? На жаль, за браком місця, ми докладно не можемо зупинитися над усіма постановами, переглянемо лише головніші.

Отже в напрямі корінної перебудови профтехничної і вищої профтехничної школи пленум запропонував окрім вже намічених для засновання 47 ВИШ-ів та 172 Технікумів, будову нових ВИШ-ів та Технікумів згідно конкретних вимог окремих галузей народного господарства та взагалі випрацював 5-літній план підготовки фахівців середньої та вищої кваліфікації. Задовіщення в певні намічені терміни випуском

фахівців із існуючих ВИШ-ів полагоджено ліквідацією повторного року для студентів та випускцього ж шкільного року 20% для ВИШ-ів з чотирірічним навчанням та 25% для ВИШ-ів з навчанням трьох-річним. Далі пленум з метою прискорення випуску фахівців запропонував перевести ВИШ-івську працю на безпереривний рік та безпереривний робітничий тиждень.

Для здійснення усіх бозвих завдань в напрямі підготовки нових кваліфікованих сил відповідних до вимог соцбудівництва та індустріалізації С.Р.С.Р. в резолюціях пленума виразно кажеться про цілковиту перебудову внутрішньої структури та програму ВИШ-ів. Пленум визнав за необхідне перевести ВИШ-і на одноосібність в керуванні останніми, щоб таким чином, звільнити студентів від усіх адміністративних функцій, та скерувати студентство виключно на активізацію студій, як ікерівника на активізацію своєї праці в напрямі підготовки кадрів.

Що -до перебудови шкільної праці ВИШ-ів пленум каже: - "рішуче поширення і якісне збільшення терміну виробничої практики, з доведенням кількісного часу, що віддавався би виробничому навчанню до 40-50%".

Як бачимо в цього, безпереривна виробнича практика мусить надалі бути основним ланцюгом у цілій системі перебудови ВИШ-ів. Пленум виніс рівно ж ряд постанов і у напрямі поліпшення соцскладу ВИШ-ів. Так, наприклад, поставлено загальне завдання, аби на протязі ближчих років довести процент робітників при прийомі до ВИШ-ів до 70%. В сільгосп. ВІШ-ах цей процент для бідноти та батраків доводиться до 75%. Разом з цим звертається увагу й на те, щоб і надалі робилася як найсуверінша чистка ВИШ-ів від ворохих елементів, шляхом систематичного студіювання студ. складу та зліпшення праці поміж ним.

Відносно підготовки науково-дослідчих та педагогічних кадрів, пленум пропонує: - "поліпшити якісно та поширити кількісно підготовку науково-дослідчих та педагогічних кад-

рів, зокрема педагогічні кадри поповнити фахівцями з виробництва, що володіють необхідною теоретичною підготовкою". Не менш головним моментом постанови лист-пленума є слідуче: - "на протязі ближчих трьох років перепідготувати всю основну масу робочих-практиків, що займають технічні посади в промисловості, та на транспорті, а в сільському господарстві перепідготувати практиків селян, що займаються агрономічною працею".

Ось, в коротких рисах, найголовніші постанови лист-пленума що-до підготовки кадрів. Ось той головний стрижень, біл я якого концентрується і увага всієї радянської суспільності, партійників, професійних, громадських організацій. Ось ті шляхи, по яких розвивається праця студентства С.Р.СР.

Нині всі студ. організації РадСоюзу, в добу підготовки нових кадрів, активізували свою працю для здійснення постанов партії, стабілізуючи біля цієї відповідальної праці все студентство.

Мимохіть у нас виникає питання, яка повинна була би бути наша участь у підготовці нових кадрів тут, серед рад. студентства за кордоном. Останнє, будучи на час студій відірване від безпосередньої участі в радбудівництві заведи з великим напруженням слідкує за всіма проявами студ. праці в С.Р.С.Р., й це зрозуміло, бо ж воно є інтегральною частиною всього радянського студентства, а тому напрямина життя в С.Р.С.Р. є однаковою напрямною і для рад. студентства за кордоном.

В чим-же конкретно мусить полягати участь закордонного рад. студентства в напрямі підготовки нових кадрів?

Закордонне рад. студентство за прикладом студентства С.Р.С.Р. мусить, в першу чергу завести в академічному відношенні радянську трудову дисципліну, з метою прискорення закінчення своїх студій, та якісного поліпшення своїх знань в розумінні радянського фахівця, і то не за страх, а за совість,

Далі: перебуваючи в Західній Європі, та тим самим, маючи безпосередні звязки з технічною

ї науковою останньої, усе закордонне рад. студентство повинно як найповніше використовувати технічні знання та досягнення тут, в напрямі найбільшої кваліфікації своїх знань, бо цього вимагає від нас сучасна реконструктивна доба в Рад. Союзі. Закордонне Радстудентство мусить свідомо поставити собі завдання: - "завойювати досягнення світової науки та техніки."

Разом з цим зак. рад. студентство памятає, що лише, стоячи на рівні світових досягнень науки та техніки працюючі РадСоюзу зможуть виховати своїх фахівців, та осигнути намічне. Перед нами стоїть завдання - всебічно допомагати студ. організаціям С.Р.С.Р. шляхом інформування їх про всі технічні та наукові досягнення в Зах. Європі. Для цього негайно мусить бути навязано вносини з відповідними науково-технічними організаціями С.Р.С.Р., інформування Н.Т.Г. про всі найновіші здобутки та досягнення техніки та науки, - шляхом обміну, дписами, досвідами, малюнками, діаграмами та кресленнями і взагалі відповідною літературою.

Такі конкретні завдання у напрямі підготовки нових кадрів стоять перед нам: - рад. студентством за кордоном, а тому, без зайвих слів, а ділом, рад. студентство в Чехословаччині негайно приступає до конкретизації цього завдання та викликає рад. студентство Німецчини та Франції.

- . - . - . / / - . - .

Б.П.

СПЕКУЛЯНТИ НА КУЛЬТУРІ.

Українське Д.П.У. викрило контрреволюційну організацію, що зветься: - "Спілка Визволення України". На чолі організації знаходилися: колишній прем'єр уряду Петлюри - Чехівський, який є тепер головою Української Авто-

кефальної Православної Церкви, колишній премієр Петлюри С. Єфремов, член Академії Наук, колишній міністр зак. справ Петлюри - А. Ніковський, проф. Гермайзє, Дурдуківський т. і..

Метою організації було скинути Радвладу, відновити приватну власність, а потім повернути Україні на буржуазну державу, під контролем однієї сусідньої країни.

Організація підтримувала зносили з петлюрівським центром в Польщіта з представниками чужовісних держав на Україні.

Вона заснувала "Союз Української Молоді" для виконання терористичних актів проти рад. уряду.

Керовників та членів цієї організації заарештовано і неважаром вони стануть перед вищим судом України.

"Тризуб" в цього приводу пише: "На Україні справжнє пекло. Червоні бандити розперевалися і не знають впину в своїх злочинах. Кремлівські самодержці уживають усіх заходів, щоб виконати заповіт Катерини II-ої: "легчайшими способами онъя провинції к рукам прибрать". Оголошено нещадну війну українському "шовінізму", тобто всім національно й патріотично настроєним елементам нашого народу... останні арешти видатних культурних діячів, чільних представників укр. інтелігенції, свідчать про намагання окупантів убити саму душу нашого народу.... большевики влаштовують масове "осудження" роскритої "Спілки Визволення України" - ріжними корпораціями, школами й установами... в протесті чинному проти цих "легчайших" способів, що крові заливають окуповану Україну, в боротьбі не-примиренній проти червоних катів, проти західної Москви обєднаються усі українські патріоти по-за межами совітського раю і на українських землях і на еміграції: ходить про оборону всього нашого національного життя."

Далі в тому ж /ч. 48 - 2 04.1/XII.1929 ст. 15/ читаємо: "Українська парламентарна Репрезентація

на своєму засіданню в дня 14/XI 1929 р., розглянувши справу масових арештів на совітській Україні, прийняла одноголосно слідуєчу постанову: "Комуністична диктатура на Великій Україні повела в осені цього року черговий, цим разом дуже нагальний і масовий наступ на представників української інтелігенції, зокрема на визначних діячів української науки й літератури, на українську молодь середніх і вищих шкіл, на діяльних представників українського селянства й робітництва. Завданням цього наступу є ломання всього українського національного руху та дискредитування його при допомозі політичних монстр-процесів і, накінець, відсторонення від нього населення при допомозі крівавих екзекуцій над його провідними діячами.

Словом, - на всій території В. України котиться грізна хміля червоного терору, жертвою якого падуть найкращі сини нашого народу. Українська Парламентарна Репрезентація, розглянувши цю справу, протестує перед цілим культурним світом проти комуністичного наступу на укр. нац. життя, і, зокрема, проти червоного терору, що нищить провідні кадри укр. нації."

"Тризуб" /ч. 50. XII 1929 р. ст. 21/ приносить ще: "Заклик Головної Еміграційної Ради проти червоного терору на Україні; та ще ряд революцій.

Заклик звучить так: "До Ліги Націй, до всіх народів, що входять до неї, і до Великої Демократії /чи не великого доляра, - панове!/? Сполучених Штатів Північної Америки... Трагічні події сталися на Україні. Сотні наших інтелігенцій видатних сил заарештовано й кинуто до вязниць. Дуже велику кількість селян так само ув'язнено. Підготовлюється процес-монстр. Українська культура, найкращі сини України під загрозою загибелі. Червоний терор набрав такої сили, якої ще не мав з часів страшних 1920-х р. на Україні. Наводючи далі "ретроспективний огляд" останніх подій на Україні та "перекававши" оголошення Д.П.У. заклик далі говорить:

"Звідки ж йде ця велика атака совітської влади проти укр. культури? Чому знову міняється їхня політика? Причина цьому цілком зрозуміла: совітський режім зараз підпав під нову економичну й політичну кризу, що найбільше для нього небезпечна на Україні. Спротив українських селян проти окупантів що-далі то сильнішає. І чим менше сильними себе почують большевики, тим більше шукають вони себе показати страшними й грізними? Вони хотять закрити своє безсилля терором... треба робити процес над відомими людьми на Україні.... де ж докази вини акад. Бфремова та інших... Культурні народи, ті, що входять в склад Ліги Націй, велика демократія Північної Америки, чи ж вони можуть лишитися байдужими перед подібною жорстокістю?... Головна Еміграційна Рада в імені всіх українців кидає цивілізованому світові гарячий заклик протесту проти фізичного знищення наших письменників і вчених, проти терору, жертвою якого стали наші шановні культурні провідники проти терору, що руйнує наш край."

Від фашистівської еміграції не відстають і красні УНД-івці та попівські синки укр. нац. студентства у Львові. Лишивши на поталу пілсудчини та винародовлення міліонові маси укр. населення Галичини та Волині, де видається за їх толеруванням /чи не поміччу/ ряд угодівсько-русінських часописів де вихвалюється тенденції Мазепи, ганьблячи Б.Хмельницького і демонструється польонофільство нашого "Батька Тараса", -цитуючи його листи до Заліського, усе це в імя, мовляв, інтегрального націоналізму, сепаратизму, та нац. егоїзму й імперіалізму Донцовського українства, з одною лише метою, будучи лояльним супроти денаціоналізаторської пілсудчини, нищити, як лише можна, зненавиджену Раду Україну. УНД-івський центр в ряди-годи спромагається на "вияв" своєї "офірної" для укр. народу "діяльності".... і оце зпромігся на таку резолюцію, що чіреє "найбільших актуаліт" в життю Зах. України:-
"Народний комітет з усією рішучістю осуджує

комуністичний режим диктатури на В.Україні, зокремаж протестує перед цілим культурним світом проти червоного наступу московських комуністів на український національний рух, проти переслідування українських учених і культурних діячів, проти арештувань українських селян і робітників, і, накінець, проти колоніальної політики московських комуністів у ділянці українського промислу та проти рабівничої політики і руйницьких експериментів у ділянці сільського господарства, які цілковито руйнують добробут українського села і, тим самим, підривають екзистенцію цілої селянської зерести на Україні, яка є фундаментом української нації.

Народній Комітет різко осуджує й наполягувє поведінку всяких радянофілів, по цей бік Збруча, особливож тих споміж них, що під серпанком українського націоналізму намагаються в рабський і негідний спосіб оправдувати московсько-большевицькі репресії супроти українських національних діячів на Великій Україні та беруть в оборону всю комуністичну колоніальну політику супроти України.

Народній Комітет закликає весь український національний загал до консолідації власних сил, щоби дать гідну відправу новому московському, москофільському й іншим ворожим наступам на український національний рух./діло ч.269 з 4/XII 1929 р./

Не відстаяв провід і від своїх ніби товаришів, членів В.У.А.Н., Щурата, Колеси та Студинського, яких обвинуваються в тому, що за їх присутності та участі на зборах У.А.Н. одноголосно ухвалено резолюцію осуду - протесту в справі контрреволюційної організації С.В.У., пятнущи це, як гідке плавання перед московською владою та запевнення в непохитній вірності Москві."

Отак шанують вони свої хвалені "інтелігентні" сили українства, про які говориться стільки пустих слів і яких ганьбиться при першім же знеочоченню їх бути матеріалом для

політичного гешефтярства.

УНДО -фашистівське студентство теж поспішав за своїми проводирами. Воно всім задоволене, боротися ні проти чого, все осягнуто, лише отая зневиджена РадУкраїна. І під крилом своєї доброжичливої влади спромоглися на єдину демонстрацію і то супроти РадУкраїни, і то опереткову."Газета Польська" /ч.24, 22/XI 1929 р./ пише, що перед рад. конзулятом у Львові коло 200 чоловік укр. студентів влаштували демонстрацію. Повибивавши вікна у консульстві, вони заспівали "Ще невмерла Україна" і в вигуками ганьба-розвіглися в різні сторони. Резолюції усе ж потім було оголошено:

1/Українське студентство Західних Земель вібране на вічу дня 21 листопада 1929 р. у Львові рішуче протестув проТИ насильного арештования московською окупаційною владою визначних українських громадян, а арештованим, неустрошим борцям за українську справу, що караються по тюрмах і вигнаннях, шле горячий привіт.

2/Присутні на вічу стверджують однодушно, що радяноФІЛЬСТВО є по суті новою формою московоФІЛЬСТВА. Одно і друге є на услугах однієї тої самої метрополії.

3/Українське студентство Західних Земель виповідає безоглядну боротьбу всім тим, що стоять на услугах московського імперіалізму в формі чи то нового, чи старого московоФІЛЬСТВА і взважає українське громадянство до солідарності в поборюванню і усуванню всіх розкладових елементів та іхніх органів.

4/Українське студентство Західних Земель закликає, щоби, на знак протесту проти арештів, з одного боку, а на знак однодушності з арештованими, з другого боку - всі українці члени Укр. Академії Наук зложили ті відзначення, що їх Ім надали московсько-большевицькі комісаріяти.

5/Присутні на вічу стверджують, що одним з головних жеред розкладу і деморалізації на львівському терені є "радянський конзулят"

у Львові і тому всякий звязок з цим джерелом
мусить бути зірваний."/Укр.Голос ч.48 I/XII
1929 р./

В ряді статтів, щоденник "Діло" розписується в тім же дусі, підготувавши і обробляючи громадську опінію Зах.Укр.Земель та еміграції, до чергової, широко закфесеної шулєрської гри під плащиком укр.культури /її захисту/, а, насправді ж, - чергового наступу У.Н.Д.-а - зокупно з радікалами та пілсудськими петлюрівцями на свої Зах.Укр.трудові маси, орієнтовані у лабетах фашістівського режиму на РадУкраїну, і на саму РадУкраїну, як головне джерело польських огірченнь і невдач, що до усе більшого компромітовання попівства в очах трудящих Зах.України, страти ґрунту під ногами і впливу на трудяще маси.

Конфлікт кількох українських діячів старої культури з своєю новою державою, тут планово в нечуваному перебільшуванню та роздмухуванню звичайнісінької собі справи використовується для бучної фальшивої політичної гри.

Арешт цілком усамітнених в своїй злочинній діяльності людей /бо скільки ж тисяч тих стихійних протестів обурення впало на Україні після звідомлення про викриття цієї групи змовників, оті могутні, тисячні демонстрації студентства проти змовників/кажемо, безсилий і нікчемний виступ кількох нехай і заслужених на полі старої культури діячів, діячів реакційних, заманених до політичної гри чужодержавними капіталістичними рушіями /петлюрівський центр/; - цей факт роздмухується політичними спекулянтами УНД-а та еміграції до якогось замаху на всю укр.культуру, наступу на всю укр.інтелігенцію, "окупантський жидо-московський вандалізм", "курс на знищеннЯ всього українства" та ще всякі нісенітніці.

"Похід на укр.культуру", - це арешт кількох інтелігентів старої генерації за те, що вони заснували реакційну протидержавну організацію, метою якої було повалити в імя буржуазної ре-

ставрації РадУкраїну, тую державу українських трудящих, де з нечуваним досі розмахом та широтою йде всенародне культурне будівництво, росте і розвивається, як ніде і ніколи досі, укр. шкільництво та література, але все воно не те і не таке, якого хочеться УНД-о - петлюрівцям та їх підголоскам. І ще одно. Чи давали петлюрівці і чи нині дає Пілсудський, викриваючи проти - державні руйницькі організації учасникам їх державні нагороди, чи арештовув.

Репетування страшні. В чим же справа з тим терором? Своїм повідомленням про викриття контрреволюційної організації на Україні "С.В"У", що за свій головний осередок мала Київ, Д.П.У. винесло на поверхню ту ж жорстоку клясову боротьбу, що тепер, з більшим загостренням, в наслідок великих досягнень і започатковань в будівництві нової пролетарської культури та соціалістичної державності, точиться навколо нового духом і змістом соціалістичного будівництва на Україні, такого немилого недобитка нашої попівсько-куркулівської реакції.

Так.Д.П.У. викрила невеличкий осередок контрреволюційної роботи, що за згодою, підтримкою і керівництвом імперіалістичних сусідних держав та емігрантського петлюрівського центру, готував повалення Радвлади для зміни диктатури пролетаріату своїм куркулівським, отим "підпротекторадським" урядом буржуазної контрреволюції. Знову вогнем й мечем пройти по ланах України в ім'я "визволення", панського і отаманського самовладства, задушити революцію і її здобутки в ім'я свободи пілсудчини, в ім'я свободи поміщика та фабриканта, "визволити" Україну від отих здобутків революції, певно визволити трудящих від тягаря їх власної влади, давши її в руки купки укр. чорносотенних недобитків, отаманів, автокефальних сотників попів та хліборобських обективних вчених.

Знаємо добре. Громадське життя кожної країни, тим більше, життя країни, життя, що перебував

ь стадії цілковитої і грунтовної соціальної пе-
ребудови, воно цілком природно, містить в собі за-
родки усіх конфліктів особливо по лінії того,
що лишилося із старого.

Клясова боротьба сувора і жорстока. І даремно
здіймати галас, як це чуємо довкола в емігрантсь-
кій пресі та на вічах про слабість Радвлади, не-
довір'я до неї населення, ворожість до Радвлади
усіх культурніших прошарувань, а тим, мовляв, і
викликаний терор з боку Радвлади. Якраз навпаки.
Це—пролів міці Радвлади, тих принципів, за якими
вона керує класовою боротьбою та життям нового
рад. суспільства і процесами в нім, що ведуть
боротьбу з рештками капіталістичного світогляду
і економично-політичних принципів суспільного
життя.

• Знайшовся бо лише якийсь десяток інтеліген-
тів, що виступив проти нового життя на Україні,
жалюгідне і трагічне їхнє становище ізольованих
від масового життя, відчужених і самітних в но-
вому будівничому суспільстві, одиниць, потайних
руїнників. І ось тепер льоічний неминучий фі -
нал, сумний фінал буржуазного настановлення на
Україні, факт дуже покавний та характерний, бо
бачимо людей, що за важких часів царату нехай
навіть геройчно, вони боролися за укр. справу,
тих самих людей бачимо нині, в часі буйного роз-
цвіту і зростання укр. культури, життя суворо й
рішуче викидає, ізоляє від культурного і націо-
нального процесу, як навадницьке живло й знаряд-
дя чужинецької імперіалістично-поневолюючої
окупації. Вони, що за часів царату рухалися в
загально квому й сонному тоді українстві, мо-
же від единого революціонера Шевченка по інер-
ції аби не заснути, бо ж "в руханню" своєму вслав-
лені що найпоміркованішими й верноподданими в
своєму культуртрегерству та просвітянству "ху -
тірського українства", мовляв, Куліш інертне й
тупе його серце й мозок, нині як-раз вони ста-
ють на шлях підривництва, протидержавної змови,
на шлях організації повстанської боротьби про-
тив української держави. Революціонерій проти ца-

ризму стають контрреволюціонерами проти своєї української, але пролетарської держави.

Зрозуміти цю метаморфозу це значить в данім випадку зрозуміти все. Зрозуміти і припечатати поразку українських буржуазних і дрібноміщенських сил, що мріяли про свою самостійну державу, як якусь тиху колонійку під захистом крила міцної капіталістичної держави, що поможе слабим їм приборкати в себе в середині ворожі сили та соціальну активність трудящих мас/вічно бо у програмах найрізніших наших буржуазних угруповань та урядів є, як перший й необхідний чинник, отая міцна рука доброго й владного протектора. Розуміючи свою кволість, наша буржуазія перед лицем своїх трудящих завше виставляла себе, як тлумача ладу і закону того міцного, що має нам дати свою хату й свою правду.

В добу упертого, воюючого будівництва соціалізму, її шлях це ясний шлях контрреволюції, вона - це доля носіїв української буржуазної думки. І про міць пролетарської української державності, як раз свідчить наявність такого нечисленного "С.В.У.", тої нечисленної купки інтелігентів і то з недобитків петлюрівських діячів, - про міць, любов й відданість широких пролетарських верств свідчить висока хвиля обурення і плямовання змовників, що прокотилася РадУкраїною.

Смішно розстанову класових сил та громадську думку й міць пролетарської держави розцінювати з погляду наявності в ній бессилої купки буржуазних інтелігентів, для яких дорожчий капіталістичний світ і його ціли за свою, але соціалістичну батькіщину. Знаємо, бо усі, яким поборником всього соціалістичного завше був Ефремов, редактор ес-ефівської "Нової Ради", теоретик укр. буржуазної думки. А наявність сама по собі буржуазної контрреволюції в її одиночках - рештках на Україні, так це самозворувілий факт, в боротьбі з рештками капіталізму, в оточенню капіталістичного світу, у передових шанцах боротьби пролетаріату проти світового ка-

піталізму й імперіалізму, така наявність опору буржуазно-капіталістичного елементу, так само природня, як наявність революційного, комуністичного руху по усіх країнах капіталістичного світу. Це простий прояв загострення класової боротьби, і тільки, нічого більше.

Нові досягнення пролетарської державності в національній справі дали нечувані наслідки. Розвиток української культури, приєднання до неї, як найширших верств трудящих мас України, йде дійсно гігантськими кроками. По всій українській території ростуть будівлі нових роб-клубів, школ, музеїв, бібліотек. Наука дістала немимілимі до цього часу перспективи розвитку, не дарма ж неодмінний секретар Всеукраїнської Академії Наук Корчак-Чепурківський, виступаючи в імені Академії на останній сесії Всеукр. П. В. К. з рішучим протестом проти єфремівської контрреволюції, заявив, що ніде ні в одній капіталістичній країні наука й повага до неї не стоять на такій височині, як в РадСоюзі, а академік Krakівський підтверджив:—"у нас на Рад-Україні перед наукою і культурою, перед справжньою науковою та справжньою культурою відкриті такі можливості, яких ще не знала історія."

Починаючи з 1922 р., кількість шкіл, в яких викладається укр. мовою, виросла на 175 ½, на німецькій на 254 ½, єврейській — 155 ½, польській — 130 ½, на молдавській — 650 ½. 1928/29 р. видано на народну освіту 260 міл. карб. 1929/30 р. має бути видано 421 міл. крб.. Все бічно розгортається наступ на неписьменність. Цього року збільшено на 1752 одиниці сітку пунктів лікнепу, що має охопити іще 2 міл. неписьменних робітників та селян. 1200 хат читалень реорганізовано в сельбуди. Відкрито 5 тис. нових хат читалень; виросте 40 нових вечірніх робітничих та 40 селянських шкіл. До цього додається 4 робітничих університети, 116 нових профшкіл, 40 кустарних профшкіл, на 45 ½ збільшилось кіно устатковання на селі, а там, несчи-

сленні кольони цифр охоплення груп учнів, дорослих робітників та селян, ростучи одна по одній, єдиним фронтом переходять в наступ за масову перевихову та перепрацьовання людського матеріялу. Дійсно, за кілька років укр. радпролет культура за проводом компартії згуртувала навколо себе могутні кадри: -десятки тисяч нової духом, активної чином укр. труд. інтелігенції, а ось купка позадників, що боролася свого часу за буржуазну Україну, крок за кроком усе гублячи своїх прибічників, розтала на невеличкий кількісно гурток розлючених контрреволюціонерів, агентів міжнароднього імперіалізму, а тим самим, зрадників тої національно визвольної боротьби, під гаслами якої вони провадили діяльність, шкідливу діяльність супроти своїх трудящих, аж поки не сіли на лаву підсудних. Цей фінал, -фінал переможеної червоною армією петлюро-атаманщини і куркулівства, що в збройній боротьбі, навіть за помічю біло- поляків не втрималася, але не зброялася, аби тепер творити гуртки безсилих у своїй люті змовників. Смішно говорити про те, що відход цієї групки людей від кольосального будівництва радкультури, біля якої скучено такі міцні та великі кадри роб. селянської Гніте-лігенції завдасть укр. культурі великих шкод, як про це репетую УНД-о емігрантська преса. І справді: - на 100 укр. академіків один, на десятки тисяч вчених та учителів - 4, на десятки тисяч студентів - один, нехай два десятки. І хто ж поважно трактуватиме насикрізь брехливий крик УНД-о - петлюрівської преси та фашистівських студентів, що ми спеціально навели, як зразок емігрантського фальшування фактів та роздмужування незначних справ в грандіозні події.

УНД-о - петлюрівські льокаї пілсудчини в цей спосіб починають кампанію, як ми уже згадували, проти лівого крила на Зах. Укр. Землях проти сіборонців прав і змагань трудящих Зах. України, проти дійсно матірного пня, - держави укр.

трудящих, прикриваючи це наступ фіговими листками оборони укр. культури, "українства взагалі". і тим маскуючи дійсну вовчу класову суть. Свого часу нічого не дала так робдмухувана і викручувана спекуляція на Шумському. Зірвалася справа з грою на виступі Хвильового та опозиції К.П.З.У, що все це оцінювалося; "як початок отверзення укр. суспільства та загострення національного опору і консолідації національних сил на Рад-Україні...." чи не в користь УНД-о - петлюрівщини ?.

Нині жадна сенсацій, які би далося використати, еміграція з черги кидаеться на виступ вже дійсно своїх одинців, що знову представляються в очах усієї поза-збручанської опінії, як "всеукраїнські центри", "носії укр. культури" виразники духа й думки і т.и.. Агенти Пілсудського і А.Лівіцького в найгірше ярмо безборонно даючи міліони трудящих Зах. України "здіймають голос в обороні" ...кого й чого ?

Придивімося до планів і програму той славутньої "Спілки Визволення України".

Всі матеріали і склад учасників цієї контрреволюційної організації свідчать що це не є яка-небудь організація пропагандістів контрреволюційної боротьби.

Організація складається в недобитків тих сил, що як-раз керували проти-революційними силами в роках 1917- 1921. Тим більше нічого дивного в тому, що ми їх нині бачимо, як упертих продовжувателів старої проти-революційної роботи.

Організаторами Спілки : - колишні члени Центркомітету партії укр. буржуазії, що від гетьманату Скоропадського до повстансько-отаманських банд, усюди мала свою керівну руку. Це керуючі члени партії У.С-Ф., Голова Ц.К. та керівник партії Сергій Єфремов відомий і заклятий ворог радянського ладу та Жовтневої революції, відомий своїми виступами проти Леніна /"мертва рука"/ ; міністр зак. справ. Петлюри А. Ніковський, найближчий помічник Єфре-

мова, Чехівський, що ролю президента Петлюри змінив на ролю проводири автокефалії вробивши в неї, як свідчить урядове звідомлення, таку "церкву", куди стягувалися в якості єпископів-попів та інших служителів бувші офіцери учасники Петлюри, банд та повстанчих організацій; - усі під машкарою лояльного співробітництва з Рад-владою, лишивши на Україні під час прогри контрреволюційних сил, для підкопної роботи, та діставши як звязкового в допомогу типового зміновіховця єдиноприваного єміграцію тишу Ніковського.

З першого погляду ніби нічим незвязаний цей факт відкриття контрреволюційної організації що ставить на своєму прaporі ніби скрайно шовіністичне гасло самостійної України, за допомогою імперіалістичних держав в протиукраїнськими контрреволюційними організаціями російськими монархічними, що теж за поміччу і керівництвом тих самих капіталістів дієть проти радянського ладу під єдинонеділімче скими гаслами.

Але їх обєднує одно їх буржуазність та спільна усім капіталістична тенденція і єдиний їх допоможець, - імперіалізм їх опора й база. Як тут консолідається "на випадок повалення комуністів в Росії" гетьманців-монархістів з монархістами-кирилівцями в один гурт укроссерів україністів з рос.есерами антиукраїністами в один гурт нового Сходу їх квотодавці, - так само скрайні сепаратисти іх СВУ не такі то вже далекі від героїв Шахтинського процесу. В своїм програмі вони дуже виразно виявляють себе тим чим справді вони є, - із свою "самостійною" як привабним гаслом для куркулівського зоольгічного шовінізму. Але по суті як бачимо з програму вони є лише частиною загального імперіалістичного фронту проти С.Р.С.Р. бо ж повалення Радвлади на Україні, знають вони добре, це можливе тільки силами усіх капіталістичних елементів на українській території, а цього й випливає оте характерне для буржуазних партій чого не хиб є і програмові СВУ.

льоційське, огидне продавання інтересів Рад. України та нац. інтересів, хто лише поможе їм узяти владу до рук, та хто, як ворог влади трудящих на Раду Україні є міцніший, реальніший та більше зацікавлений в українських справах, що до придушення революції і ліквідування її здобутків. Про це знаходимо в програмові „С.В.У.” пакт, що до обовязків її уряду сплатити царські борги, усілякі відшкодування та пільги для чужоземних кап. держав. Отже виразне шукання нашими націоналістично-буржуазними партіями та їх останнім вибіжкомом, “Спілкою В.У.” є уперте, програмове шукання помічників інтервентів та продавання їм себе, даючи за цю збройну та організаційну поміч право на цілковитий безконтрольний визиск й закріпачення України формою того протекторату. Не дарма ж бо пілсудські агенти та УНДО взяли під свій повний захист групу “С.В.У.”. Це ж бо одна лінія, програм і тактика в здобутті “самостійності” й “суверенності”. Прекрасна незалежність з контролем, “протекторатом” та боргами до сплачення.

Не дарма мілітаристична буржуазна преса, особливо у Польщі, так жалкує за долею євреївських оборонців “суверенітету” та “незалежності” своєї “окупованої, поневоленої батьківщини”.

Брак інтелігенції при широкому розворотному українському культурному будівництві, спричинив те, що Радвлада дала і тим буржуазним петлюрівським культ. діячам чільні місця на ділянках культ. будівництва. Замість ци-

ро і чесно сприяти розвитку української науки та шкільництва, ці руїнники вдалися до вже раз програмої політичної боротьби. Але добре, кадр УНДО-петлюрівців серед багатоміліонового народу на Україні, склада усього яких пару десятків людей. Використання буржуазної інтелігенції, при її потребі як фахівців, на теперішньому стані соц. будівництва, та не достатнє, при загальній спадщині минулого, культурна

самостачність пролетаріату і творить певні умови для того, аби буржуазні недобитки, пролазючи при широких можливостях рад. культ. будівництва на певні пости й висоти і займаючи їх, а тоді думаючи, що вони є господарями і провідниками цього рад. культ. фронту і поширювати свою шкідницьку роботу.

Вчитель Дурдуківський, наприклад, у своїй школі почав, користаючи з положення пропагувати скрайно-націоналістичні та індівідуалістично-власницькі погляди, не дбаячи користі науки, а використовуючи школу для того, щоби пхнути який десяток недосвідчених і запальних юнаків на засновання :- "Союзу Української Молоді"; - суто буржуазного і націоналістичного, антирадянського духом кадру. Програм "С.В.У." не дарма ж таку особливу увагу присвячував спеціальному, зрозуміло в якім дусі складанню підручників, читанок, властовуванню свят літератури і т. і. Зміст виховання, ось була найбільша зброя цих шкідників у рад. культ. будівництві.

Замість готувати фахівців та вчителів соціалістичного будівництва, вчителів вільного революційного народу, готували контрреволюціонерів і руйнівників, ось ~~всім~~ правда цієї лицемірної національної позапартійної культурної роботи, що проти неї походом Йде Радвлада на Україні, як про це так розводиться й кричить так нині уся ємігрантська та універсальна преса.

Для робітників "С.В.У." готувала повернення фабрик власникам, та безконтрольний визиск, як селянам - поворот дідичів і куркулівське самовладство. Яка політична нікчемність та злочинність супроти трудящого народу під гаслами його визволення. Але цей хробак контрреволюції безсилий точити міцне серце пролетарського державного організму У.С.Р.Р..

Жалюгідні надії єміграції на руйничу роботу купки їх однодумців, що оце мусять стати перед судом свого визволеного народу, як його найгірші враги. Всю фальш і нікчиність галасу здійнятого ундо-петлюрів-

ською пресою про: - "похід на українство на терені РадУкраїни" мусимо розуміти лише як нікчемну й брехливу гру в користь збільшення емігрантських кредитів перед байдужою Лігою Націй та "великим містером доларом" і його меншою демократією.

Викриття "С.В.У." нас, рад "студентство у фашістівському емігрантському оточенню, кличе давно відмежувавши від ворожого нам Ніковського зміновіховства, - посилилися в радянському опорі й зміцнили працю над культурно-громадським і фаховим підготовленням себе до праці над соц. будівництвом своєї батьківщини, аби бути дійсними пробобниками, а не шкідниками в тому наступі на капіталістично-буржуазні сили, що героїчно ведеться нашим трудящим народом на Україні.

II.

Не раз за останній час, ундувська та емігрантська преса розвлючено констатувала все більший та глибший вріст, т.зв., за їх термінологією: - "модерного москвофільства" чи то "радянофільства" на Зах.Укр.Землях, та все більшу дезактивізацію укр. еміграції. Нагадаємо читачам наведений вже нами в горі ряд резолюцій ундуопопівських студентів-демонстрантів у Львові. Всі сили, всі можливості сконцентруються в однім напрямі, - на боротьбу з лівим крилом в Зах.Україні.

Пан Донцов уже у восьмий чи девятий раз повторює усе один і той же уступ, аби втікати своїм читачам в голови супроти отих "радянофілів", "сільробів", "зміновіховців", групи "Нових Шляхів" - своє відношення:

Промовляючи до Атенців під час війни з Піліпом Македонським, перестерігав своїх земляків Демостен - Аї сама обачність, ані ефектовний опір не вистане вам під час війни/щоби ломити ворога/, але ви мусите ще усім серцем і душою ненавидіти тих, що тут серед вас промовляють за Піліпом, пам'ятуючи, що ніколи не пощастило вам побороти всіх ворогів за мурами міста, поки ви в самім місті не

приборкає тих, що простягають до нього руки...
ненавидіти і унешкідливити політично - всіх тих,
які в обличчу грізної хвилі - готуються будувати
разом з Пилипом - спільну для нас тюрму народів
з іншою вивіскою, це друге. На цім будувати свою
політику".

І дійсно обеднується та будується усе анти-
радянське. Прийшов довгожданий УНД-петлюрівський
мир. "Тризуб" ч. I-2 з I/I Зор. із задоволенням
констатує, що "справа Ефремова дала привід укр.
галицьким колам переглянути в цілому ті позиції,
які зайніяло українське громадянство у відношенню
до окупантського уряду на Великій Україні. Він кон-
статує, що раніше "При активній москофільській по-
літиці одних, при найдалі будучій толеранції других
совітські чинники в Галичині, аокрема совітський
конаул Лапчинський, здобули були можливість про-
вадити свою деморалізаторську роботу на широкий
маштаб; утворювалася була серйозна небезпека для
майбутності нації. Теперішні події на В. Україні
розвірили очі тим галицьким колам,.... будемо спо-
діватися, що санаційна робота для очищення себе
від московсько-совітських впливів буде переве-
дена з належною послідовністю і рішучістю та даст
свої наслідки". Цим УНД-петлюрівці добре прислу-
жаться пілсудчині.

Цим маємо удокументовано ряд цінних признань.
Добре відомо, що західно-українська буржуазія су-
купно з петлюрівщиною - пілсудчиною почала про-
вадити велику акцію, що до гуртування всіх реак-
ційних сил на боротьбу з трудящими масами Зах.
України, та руйницею роботу супроти Рад. України.
Раніше офіційно цього вирікалися. Тепер маску вдій-
нято, хоча буржуазно-класовий характер цього по-
ходу ще прикрашується "всеукраїнськими культурними
інтересами", "зверхністю інтересів нації", то що.

Чим більше випинається на поверхню капіту-
льнство укр. буржуазії перед польським фашизмом
у нац. питанню та нац. опорі на Зах. Україні, ріши-
ти яке їй, на її хибній дорозі ніяк; чим більше
виявляється це УНД-івське та емігрантське уго-

дівство, тим гучніше укр. буржуазія галасує про "національні ідеали"десь, тим більше вона прибирається в національні шати, тим закриваючи свою первісну убогість, що ось нікого то програму в національному питанню для українських мас на Зах. Україні вони й не мають і не пропонують і не демонструють Його супроти польського фашизму, нічого конкретного по-за якимись загальниками від польського уряду не вимагають.

Натомість вони всю свою бойовість, працю та увагу скеровують проти РадУкраїни. Входить так, що, мов-би всі болючі моменти нац. питання та взагалі укр. життя на Зах. Україні - розвязано, єдине лихо в українстві та нац. питанню, - це отая, нещасна "РадУкраїна. I, як висновок, будьте тут мовчазні і тихі, та в той-же час, готуйтесь до війни проти РадУкраїни.

І яких тільки нісенітниць при цьому не говориться, яким дури свідством та фантазією тільки незатуманюється емігрантські та "публичні" голови. Особ колекція з перших-ліпших цитат поза збручанського та емігрантського пресового фронту за два тижні...

"Множаться знаки на небі/он як?/, що перед Україною незадовго вже встане питання, яке перед нею стояло 1917 р.. Від 1920 р. датується політичний відворот С.Р.С.Р., залишення їм думки по-літнього підбою Європи; від Льокарна датується фіяско ідеї розширення Європу, від розриву Куомінтану з Москвою, датується упадок мрії про світово-історичну роль большевизму. Всі карти Кремля биті і перед ним відкривається сліпа вулиця божевільних експериментів, /із них той головний-5-літка/, "Про 5-літку і її божевільність" по-даємо в ілюстрацію спеціальну статтю статистик "Це становище веде до наглого упадку комісаро-дерхавства й ставить на порядок денний питання"..., як владу до рук вяти." "Дніпро" Д.Донцов/.

Цікаво хто і де підготував білого коня і чи сам він вірить у свій власний тріумф!?

Розводиться над отими дурницями немину-чости "упадку більшовизму ось, ось, ось" ... це

річ зовсім зайва. Як уже згадували, дійсний зміст та підстава цього шумування, -це наступ на ліво орієнтовані народні маси, та клятуще" радянофільство", що росте й шириться на Зах. Україні, лякаючи УНДО та еміграцію.

І сиплються що-дня все новізвістки про "обрізування, утиски і нищення всього, що в лише українського - там". Про це, що під носом діється/наприклад: масове замикання укр. шкіл/ і раз на рік не згадують. І білане двотижневихзвісток отакий, - подаючи його для комізу.

- "Остаточно змобілізовано усі сили проти українства, на місце колишніх "богдановцев" стала К.П. замість "Союзу Русского Народу" - організують російські, польські, румунські та юдівські меншості все для того, щоб зробити в Україні ютнічно розквалковану, політично та ідейно розбити країну"; "колонізація України юдіями, цим московським елементом"; "за відбудову Росії платить нині тільки Україна! Большевики стають до політики притягнення чужого капіталу /тут уже 5-літку еміграційна преса не згадув/репетуючи/, "що коштом нечіваного визиску укр. селянина, продаючи його в ярмо чужоземного капіталу/аж дивно це чути від програмових запрохувачів усіх "протекторів"/, везуть большевики/кричить преса/ німців та американців на запродану Україну, продане, багате показати" і тут зараз же підсвітають свою мораль; чи не краще мовляв би це ми робили, бо в ім'я "своєї нації це було". З цього приводу Д.Донцов аж ряд статей написав. Далі, що смішніше: "сварка на Україні, Петровський за українізацію, а Чубар за її ліквідацію; Чи "ліквідовано укр. повітро-шлях, все укр. господарство, торговлю, пошту, знищено хліборобство злиттям комісаріятів" і т.д.. Чому вже просто не написати їм, що ліквідовано і знищено саму територію України, а замість неї Чорне море тепер, яке переіменоване вже на Московське. Однаково тої правди було б.

А далі йде глибше підготовання публіки. Славно-звісний М. Славінський у своєму виступі проводиться, готовуючи емігр. кадри в бій заходячи здалік:-

*Революція "Февральська" це був мовляв, крах царизму і тільки Революцій же в дійсності дві. І вони прийшли пізніше Це большевицька одна та українська друга Якийсь час йшли вони мовляв, рівнобіжно, аж поки не вступили між собою в бій. Перемогла большевицька лише тому, що большевики кинули в маси демагогічні, як найпривабливіші гасла /: так за Славінським вигляда класова боротьба її суперечності в суспільстві та соц. вміст большевицького діяння/. Далі Славінський твердить ще цікавіше, а власне, що перемога більшевиків спричинена лише тим, що вони кинули масам на запал і спотребовання усі до цього часу нагромаджені богатства, аби нині стати в повному зубожінні усім! Нового нічого,каже Славінський, - більшовики не створили/де б бак! лише ото хутір пропав та мат. богатства ! /. Оті більшевики за Славінським, і поїшли накидати" та накинули укр. народові зовсім йому неприродні та чужі елементи"/от воно де вилазить 1/2 оте: "знищення приватної власності на маєтності та рівняння по нищому". Тут коментувати нічого, так ясно Славінським зформульовано куркуліско-петлю - рівську суть його антирадянських виступів.

Далі Славінський пояснює, що "тому то шляхи української та большевицької революції розійшлися." Не-Славінські говорять, що якраз на цьому принципі рівності та волі "нищого" того, трудящого" їх злилися національна" та соціальна, більшевицька, сторони революції. Далі Славінський твердить, що як розійшлися отак дві революції, то і встало"мовляв", перед укр. народом питання, як відчепитися від Москви. Ті бо звязки, що нас в нею вязали, теорія єдності національної та примусова єдність економічно-фінансового співжиття в одній державі, усі вони завалилися в падом царата, а комуністична ідеологія в чужа, і таким звязком не являється" Славінському єдність і братерство трудящих ні по чому, що справді рахувати отих "нижчих"? Славінський навпаки кличе: від "ледачої метрополії Москви відірватися працьовитій та богатій кольонії

Україні, в наслідок чого вона й має повернутися до органічного і реельного витвору своєї, - української революції, та свого уряду, своєї держави. А тому, "закликає усіх нині як найтісніше єднати" ся довкола принципів уряду У.Н.Р., аби творити своє діло". І творять отак широким фронтом "У.Н.Д." пічинаючи та "С.В.У." кінчаючи, одним програмом, одними руками, одними протекторами та одною допомогою хижаків чужого капіталу, - репетуючи, що приватна власність та ініціатива поміщиків і "капіталістів єдинотворча в народньому життю", та що нам в цьому "поможуть", му а як платити прийдеся, так за їх словами "тільки за відбудову власну а не цілого Сходу", як вони про це заявляють, надіючися отую платно за свою "відбудову" здобути коштом того упослідженого їми, "нижчого".

І відбудовуйте і готуйте нового коня, обов'язково білого, у звязку з тим, що Даєфський, - цей "пісмент української державності" з волинського воєводи, де він так розвинув за вашим певно програмом і вимогами українське життя, а особливо шкільництво і взагалі "високу культуру", тепер він на вищій посаді, ще більше зробить.

Звертаємо слова, якими йдеться на нас і кличеться супроти нас:-

"Ненавидіти і унешкідливити політично всіх тих, які готуються будувати з Пилипом чужого імперіалізму та капіталізму спільну для нас тюрму народів з іншою вивіскою."

• • • § § § . . .

Присутній

ЛІГІЧНИЙ КІНЕЦЬ ШАПОВАЛІВЩИНІ

Шкода часу та й паперу на писанину про сумні дні "героїчної" шаповалівщини, чи то пак "всесильної" ЗУПСР, бо ж усе це давним-давно по-

тітичний труп. Над нею й її сущими свій присуд одхадцять років тому зробила укр. історія - відмінні, коли безоглядний, суворий, залізний віник укр. роб. - се... мас раз назавжди повиганяв оцих спекулянтів юг націоналізмі геть з України на ласку західно-європейського пана.

Не менш суворе слово шаповалівщині проголосила і укр. рад. інтелігенція /якою ці пани так довго намагалися скінувати та виставляти себе на сторінках своїх регтілок дійсними, ідейними провідниками отої "нешансової" інтелігенції, що "перебуває" в залізних кліщах Ч. К. !/

Так, укр. рад. інтелігенція, що був усіх хитань, свідомо /не під натиском Ч. К.!/ стала під ідейне керовництво радянського уряду - єдиного, дійсного виразника соціального та національного розкріпощення укр. працюючих мас, неодноразово, одверто перед цілим світом своїми заявами, деклараціями проголосила всім абсолютну розбіжність своїх та її шляхів, а, цим самим, політичну смарту українській еміграції.

Нарешті, ще раз убивчий вирок в останні часи винесла вся укр. інтелігенція - міська та сільська, тисячі, десятки тисяч студентів, інженерів, агрономів, найповажніших представників науки, Академія Наук, письменники, мистці, одні слово, всі основні двигуни укр. культури, укр. недобиткам - бфремовщині, гурткові реакційної буржуазної тенденції в українстві, оцим дійсним виразникам шаповалівсько-ундівської інтелігенції, що намагалися при допомозі міжнародних по-міщиків та капіталістів повалити Раду України. Визволити певно Україну від здобутків революції, - за назвою "Спілка Визволення України"?

Отже, повторюємо, укр. буржуазно-національні недобитки всіх мастей, зокрема, так зв., ліве крило укр. контрреволюції /треба розуміти Шапovala, бо ж він усюди й завжди любив себе рекламиувати представником лівої еміграції/, нас, радянців за кордоном, у теперішній час не цікавить; не гаразд бити десять разів вже побитого.

Про пана Шапovala нині можна писати лише

веселі фарси, комедії, - ну, скажемо, на теми: - "Орієнтація на власні сили", або "Ні Москва, ні Польща, а третя сила" /читай шаповалівська!/ "Федерація народів Європи", "Черновська спілка", "Орієнтація на Україні на перекупок", "Не - повна нація" й т.и.. Одно слово, все, що хочете можна писати фейлбетонного характеру, але не поважну статтю, бо ж не знаєш, якої лінії та тенденції захисником являється Шаповал, помимо постійної одної власної своєї особи.

Нас у даний момент цікавить другий бік медалі Шаповала - хочемо почути, що кажуть його власні цвіркунці - вихованці /якими Шаповал свого часу так гордився, пишався, бучно називаючи їх представниками укр. соц. думки/, що так колись веселенько в такт татуньові підцвірінкували - в щасливі дні "даянія" щедрої руки хлібодавця.

Легенький був хлібець !

Але "усе міняється, все тече" - минули і прекрасні дні: щедрая рука відвернулася від Шаповала /і она, нарешті, переконалася, що Шаповал не людина поважного чину, лише дрібненський наклепник супроти вв'ого радянського й українського/.

З цього моменту шаповалівські вихованці притихли, все вичікували ліпшої долі. Правда, сякій-тайний обгризок, що прихований був на чорний день, вихованцям перепадав. Але шаповалівські "діти" розбещені - вимагали від "татуни" більшого. А, накінець шлунок "дітей" забалакав не аби - як , - почалась з приводу "дебльожки" бійка не на життя - на смерть. Всесильна "якісно" та "кількісно" партія розвoltилася. І це цілком натурально, бо ж купка цих укр. ренегатів була збудована не на якімсь там ідейним підкладі, а шкурницько-шлунковим інтересі, на розподілі спільніх крихт, що ім зі столу кидав хлібодавець за їхню антиукраїнську роботу, окрім за їхню кайному роботу проти рад. інтелігенції, яку вони ввесь час на сторінках "славно-загинувшої" "Нової України" обливали всякими брудними помиями. Скільки нам, наприклад, було присвячено ласкавої денунціаторської уваги, навіть в цілими фантастично-біографічними розвідками.

Усьому бував кінець, так і тут. Голодні шлунки "дітей" перемогли "батька" з його ідеольгією а натомість відумали свою власну, більш гнучку й корисну для себе - викинули Шаповала разом з його неодмінним кумпаном - Григорієвим по "де-льоці" геть з усіх "культурних" емігрантських огнищ. Звичайно, "діти" на цьому не втихомирилися. Обробившись усіма теоретичними досягненнями шаповалівської "етики", вирішили цю останню практично примінити проти - ж його самого, свого вихованця. Нашвидко злигавшись, згідно шаповалівсько-соціалістичних метод, з усікими укр. фашистами, петлюрівцями, членами старих і нових Директорій, потягли "батька" за чуба на "прилюдний" громадський суд.

Перша спроба "громадського суду" випала невдало - правовірні й неправовірні шаповалівці пересварившися побилися. Чеська адміністративно-політична влада цей оперетковий суд розігнала. У "Тризубі" /ч. 48/ відомий В. Валентін з цього приводу досить детально пише:

Знов з ес-ерами погано...
/Тай не буде вже добра/
У Студдомі знов піяно
Відбулась партійна гра
Про якісь там документи
Хтось хотів розповісти:
/Вічно казяться студенти -
Гедві в них, Господи прости/
Ставлять всі питання руба
"Ваяв, кажи нам, чи не брав?"
Ну й добрався хтось до чуба:
Це вам відповідь мовляв.
Комісар спокійно, чимно
На повітря запросив,
І зробилось в хаті темно
Бо він світло погасив.

Більшого, як гумористичний вірш, вся ес-ерівська відповідальна партійна робота не заслуговує.

Другий по черзі "суд" відбувся в грудні місяці м.р., на цей раз забезпечений від усіх бешкетів з боку правовірних шаповалівців нарядом

чеської поліції, як про це попередив голова оцього "суду".

Сь і цікаво послухати, що базікали на тому "суді" бувші шаповалівські вихованці, та поплечники. Який присуд винесли вони "етичному" Шаповалові?

Перша атака на Шаповала була за його брошуру "Революція та інтелігенція", що, на думку шаповалівських рпозиціонерів, є наскрізь просякнута /ніхто б і не догадався, чим саме?/ більшовизмом.

Ач, куди хватнули! Знають хлопці, чим можна страхати свого "татуя"!

І далі про ця ж брошуру тріскотять, що вона була по розпорядженню Шаповала цілим накладом відібрана та знищена, - а ми добавимо для того, щоб в очах свого чергового хлібодавця себе такою недопустимою лівизною не зблімувати, бо ж підтримують шаповалівську акцію не за лівизну, а як раз за боротьбу з лівизною. Щоб це, справді, за єміграція була!

Стакого-то нагородили шановні горобчики! "без меня, меня ~~ж~~енілі" - взяли та й бацнули на шаповалівську сиву голову наліпку - більшовика, якого, до речі, він боявся, як чорт ладану.

На цьому авичайно счинилася ціла буча. Правовірні почали переконувати, що Шаповал нічого спільногого з більшовизмом не мав і не мав/Та й дурні оті правовірні! На відо намагатися ? Та це ж усім відомо! Перелистайте "Нову Україну" -- відразу засмердить антибільшовицьким одеколоном/, що це, мовляв, вигадка шаповалівських ренегатів, якими керув якось третя, невідома сила. /Ну, й круті! Чого там невідома ? Кажіть відразу - більшовицька !/. Але про це балачка буде нижче.

Далі після галасу навколо тої нещасної шаповалівської "більшовицької" брошури, виступали докладчики, всякі там тобі бувші "флігельадютанти", великі та дрібніші агенти - Клименко празький, Клименко подебрадський, одно слово, вся убогість та тупість укр. контрреволюції.

Які ж акти обвинувачення предявили "діти" свому "батькові" ?

Перший, як зачитав Клименко правъкий, колишній найзапекліший агент Шаповала : "Ми на десяту році свого емігрантського існування перебувамо в такім же самім стані, як десять років тому - розвиті неорганіовані."

-Відкрив істину ! Попробуйте організувати живе тіло з дією організму, який гніє, От і все ясно буде!

І далі Клименко всю вину за неорганізованість отої укр. контрреволюції кладе на неможливість робочих методів Шаповала. Це він ,мовляв,/верещить Клименко правъкий/дискредитую загал укр. еміграції перед цілим світом.

Мав рацію, бо ж дійсно Шаповал адіскредитував себе в очах світових імперіалістичних хижаків, не виправдав довірря до себе поганим виконанням алчинецької праці супроти роб. сель. України, бо він не зумів добре поставити справу шкідництва й руїнництва супроти РадУкраїни та С.Р.С.Р..

Мимохіть, після того напрошуються кілька слів на захист М. Шаповала.

Хиба ж Шаповал ні мав доброго наміру організувати усіх укр. емігрантських недобитків для ловлення тої зневидженої У.С.Р.Р., "царства москалів та жидів", як він завше про це писав? Він мав найліпші наміри й бажання. Пригадайте собі хоч би отої факт вбивства "батька" Петлюри. Чи не виголосував тоді Шаповал анатому большевикам за це вбивство ? Чи хиба не співав Петлюрі посмертних акафестів? Чи не бив поклонів, не служив панаходи? А в імя чого це все робилося? Хиба ж не в імя того всеемігрантського об'єднання супроти С.Р.С.Р., хиба не в імя того, аби самому слушно використати зручний мент та стати самому в центрі, на чільне місце в "головні отамани"? Він же навіть робив героїчні зусилля для того. Спеціально для цього тоді до Франції було їм вислано брата генерала Миколу, який там розписувався та агітував поміж літлюрівцями на користь створення единого центру в єдино-достойним кандідатом в голови-проводники Микитою

Шаповалом. Чи не творив хиба Шаповал "Найвищу Центральну Трудову Раду" еміграції? Хиба не обєднувався в фашистами? Усе, що можна було, робилося. Але, як то кажуть: "Рада душу в рай, та гріхи не пускають", так і в тими обєднаннями, поперек дороги стали йому шлункові інтереси "брешки", ну, й годі, пересварилися, погриалися і А.Лівицький перескочив, недопустив. Не піддалися петлюрівці Шаповалові, а він під їх проводом теж не хотів виступати і остався старий шлях, на якому можна бути першим, ота єдина пісня, гра на лівізах струнах, "орієнтація" на власні сили, а як це зірвалося, так спілка з такими ж як сам "самостійниками" заступниками міліонів російських ес-ерів, аби хоч і в ними там від укр. еміграції бути за першого і найбільшого і тихцем набивати собі кишено. А щоби такого роду освітлення шаповалівської діяльності не приписувалося спеціально нашій ренегатській, большевицькій ворожості до нього, та прославутим "диктатором укупантів" ми дамо дослівно про це заявляти та засновувати самим шаповалівським вихованцям та супартійникам.

Ось послухайте, що в цього приходу, а особливо у кишеневих справах говорять його власні співробітники.

Загальні збори і "суд" інформуються черговим доповідачем, що першим корисним підприємством по набиванню кишені була "Нова Україна". "Діти" твердять, що, "цей поважний орган/важадто/ поважний/ майже відразу перейшов до рук виключно Шапovala-Gригорієва. В. Н. У. Шаповал не давав нікому писати, не тому, що б не було людей, які б не уміли вписаному слові висловлювати свої цікаву думку, яка самопевність Клименків! Хто б це висловував оту цікаву думку? Тупогодові Клименки, Куликівські, але лише через те, що Шаповал з Григорієвим при допомозі цього органу набивали собі кишені?" Ясно, Шаповал з нюхом, знає, на чим можна погріти руки, не ділячись зі свійми підголосками. Тут робота чиста/. А далі "діти" продовжують: "А візьміть "Нову Україну" за 1928 рік. Шаповал дістав від чеського уряду 80 тис. Кч./сума чимала! Недаром Шаповал за той рік на сторінках такого "поважного"

органу з таким пересердям виливав по всім правилам модерної "етики"увесь бруд на РадУкраїну - треба було виправдати довірря/на продовження того журналу. А я вас запитаю, кричить Клименко, скілько чисел вийшло за той рік? - Два числа й то треба зазначити, що в цих числах Шаповал умішував статті, котрі вже були раніш поміщені та солено /чуєте, солено плачені!/ А пан Шаповал проливав крокоділячі слізки, що він такий біdnий, нужденний, таке нещасне емігрантське життя./плачені американськими та галицькими часописами/О, галицькі патріоти та американські українські пройдисвіти й в сто раз по містять, аби лише Шаповал шкварив наклепи про РадУкраїну !/, крім цього він ще деякі з цих статей видавав окремими відбитками. Порахуйте, скільки на цьому могли заробити Шаповал та Григоріев ?"./Та чималий заробіток, це лише відомо "батькам"/.

Так ось у чим корінь ала, так ось у чим незадоволення "дітей": на цей раз "батько" не поділився "громадським" грошем.

Підемо далі. Послухаємо ще більш піканні річи, що так характерні для віск укр. емігрантських політичних шахраїв.

Клименко празький заявляє, що Шаповал привіз із Америки 750 дол./Вільше дурнів ніж на 750 дол. поміж дуже численним укр. робітництвом в Америці не знайшлося, - зрозуміли й побачили, що таке Шаповал. Ну, а ті куркулики - фармери - так це ж своя брашка ! /і нікому авіту зі збірки грошей, репетує Клименко, не робив.

Ну, а ми від себе добавимо - заховав певно "монетку" в кишеню, - недарма ж такі крики і репетування Клименків. Шаповал не дурак, знає за що можна не відчитуватися. Ці гроші "зароблені" гіркою працею. Скільки йому прийшлося за ці доларчики вистудіювати нової "термінології" та вибривати жовчі та слини перед непоінформованим слухачом супроти РадУкраїни? Що й казати - праця невдачна тому і доларчики всі його.

А далі стой самий Клименко празький називає в очі злодієм шаповалівського стовпця - Балаша за

тє, що той колись там вкрав ІО тис. Кч./почище свого "татуня"/"громадських" грошей та другого теоретика шаповалівського соціалізму - Довгаля за те, що цей присвоїв 170 дол., що були прислані з Америки на укр. інвалідів /треба розуміти на вірних шаповалівщині жевіжків/.

Чи ж не дивні річи чуємо? Самий тобі злодій. Нам аж водося дуба стас,-ій-бо ми самі від них вже такого не чекали, а тут тобі авторитетні софіартійці один про другого на "прилюдних" зборах, при комісарові, все честь-честю, так що мусимо вірити. Ще б пак - говориться на "громадському" суді!

Одно слово, куди палицею не кинь, то в злодія обовязково попадеш. Всі крали, всі ділилися "громадським" грошем, але пересварилися й пішли пошивати один другого в злодії. Ну, й кумпанійка! Це ті, що мали нахабство скрізь і всюди проливати слізи про своє нужденне емігрантське життя, про свою чесність? ! Це ті, що мали сміливість називати радянців, що чесно стали на бік Рад - влади для будівництва нового радянського укр. суспільства - "влодіюшками, урядовцями У.Н.Р., розтратчиками, політичними, комісарами" іт.и.. Мірали на свій аршин? Не радянці являються злочинцями, а емігрантські пройдисвіти, що можуть створити тільки одно, клоаку бруду, крадіжок й провокацій на зразок шаповалівщини, що провадить свою каїнову роботу, та на все згідна, аби тільки дістати поміч у буржуазії та поміщиків цілого світу, отих субсидок, за це останнім при обірюючи повалення РадУкраїни. Замість цього повалення, коли лопнув чиряк шаповалівщини, ось бачимо, як й куди пішли ті субсидки, та як валили гниляки стовбур нової української соц. державності.

Для нас, радянців за кордоном, заяви усіх тупоголових Клименків та Куликівських ріжників, лицьові доказ в правоті наших тверджень, а тим самим і певна сatisfакція, бо ж шаповалівщина сама себе охрестила тим, чим намагалася

окрещувати радянців за кордоном, пробуючи по-
сіяти недовір'я Радвлади до останніх, щоб, таким
чином, загальмувати масовий поворот укр. емігра-
ції на бік Радвлади, з метою зберегти останнє ви-
ключно, як єдине джерело для набивання своїх ки-
шень, спекулюючи на масовості і непримиреності
до РадУкраїни цілої еміграції, а між собою зову-
чи цю еміграцію "дурною кобилкою". Але Шаповал
у своїх мріях прорахувався - багно заворушилося.
Даремні шаповалівські змагання викручуватися. Не
поможуть йому заяви його підголосків, на вірець
Довгалів, Животьків, що, мовляв, наклепи непровір-
них шаповаліців - це праця радянців. Повторю-
ємо, радянці нічого спіль-
ного з ізolationists не мають.
Не поможуть й "авторитетні" заяви всяких Животь-
ків, що, мовляв, "вони хотять/тоб-то Клименки, Кули-
ківські, бо ж вони, треба так розуміти, перейшли на
службу більшовиків/за всяку ціну відвернути
увагу суспільства від тих подій, що тепер відбу-
ваються на Україні".

Бач, куди стріляють! Та укр. рад. суспіль-
ність відвернула вже свою увагу від ефремовщи-
ни в тій формі, що було вже нами вище відмічено
та оцінено в рад. становища.

Нічого не поможе. Шаповалівщина безславно
сконала, як її треба було сподіватися. Шаповалівське
багно висохне й на ньому поросте нікому непотріб-
ний бурян. А той процес діференціації, що був
розвинувся серед укр. емігрантської молоді в
напрямі полівіння симпатій до У.С.Р.Р. знову
швидким темпом посовуватися наперед. Тепер, як
щє ніколи, з більшою огидою кожний свідомий
укр. емігрант відвернеться від Шапovala, який
ввесь час тормозив процес полівіння та спе-
кулював свою соціалістичною думкою виключно
для своїх егоїстичних цілей, як це ми чули із
заяв його вихованців.

-.-.-???.-.-.-

З НАШОГО ЖИТТЯ.

Р е з о л ю щ і я.

Ми, Спілка Єтуд.Гром. УСРР в ЧСР, довідавшися про викриття контрреволюційної "Спілки Визволення України" в обуренням насуджуємо наміри цього польсько-фашистівського філіялу, цієї купки буржуазних недобитків - агентів, що користуючи з довірря Радвалиди до ніби лояльної культурницької інтелігенції, намагалася "виволити" Україну від здобутків революції - допомагаючи міжнародному імперіалізму за його вказівками реставрувати на Україні кризову, терористичну владу поміщиків та капіталістів. Ми, рад. студентство за кордоном, ганьбимо фашистівські виступи Унідівського та петлюрівського студентства, в оточенню якого перебували, як підлу, злісну клевету на РадСоюз, на РадУкраїну й її органи, що мовляв, пішла в "похід на укр. культ. сили". Національна політика В. К. П./б/ та Радвалиди близькуче виправдала себе та дала нечуваний приплив сил трудящих до культбудівничих процесів, довкола завдань революційного будівництва згуртувавши все, що було творчого й здорового в укр. труд. інтелігенції, разом з трудящими героїчно переборовши неймовірні труднощі перших років будівництва і перейшовши нині в наступ на буржуаціоналістичну культуру, розгорнувши величезну творчу роботу нечуваного розмаху й широти на новій класовій базі визволених працюючих, вишила нова укр. пролет. культура. І не купці навадників реакціонерів, - інтелігентів спинити чи ушкодити цей процес. Не тільки різко відмежовуємося та насуджуємо цю реакційну згрою та її захистників, але й кличемо до посилення і вагострення боротьби з ~~зрадниками~~ буржуазією та дрібнобуржуазною націоналістичною "ідеологією" й її носіями. У оточенню її, палко вітаємо захистників революції від подібних "блілок" поміщицько-капіталістичної змови, палко вітаємо пролетстудентство України, цей кадр будівництва нової пролетарської культури і його проводиря - Компартію.

.... 6666 ....

Р е з о л ю ц і я.

Клубу Студентів Громадян С.Р.С.Р. в Ч.С.Р.:
захавши доклад, присвячений проблемі кадрів-
івців, рад. студентство, що знаходиться в Ч.С.Р.,
яке витаснило найбільше започатковання трудівни-
ч. С.Р.С.Р. в справі підготовки своїх, вірних соц.
івництво, фахівців. Рад. студентство за кордоном,
час навчання одірване від безпосередньої участі
в соц. будівництві С.Р.С.Р., завше в найбільшим
результатам слідкує за велителенською працею тру-
их РадСоюзу, зокрема за напруженою працею
загальнодержавного рад. студ. С.Р.С.Р..

Закордонне рад. студентство, по змозі бажаючи
захватити участь в справі підготовки кадрів чер-
гих фахівців, мусить, за прикладом рад. студента
С.Р.С.Р., в першу чергу, в академічному від-
ношенні підняти радянську трудову дисципліну, з
цією прискоренням проходження ВИШ-івського курсу
якісного поліпшення своїх знань в розумінні
якісного фахівця.

Знаходячися в безпосередньому відношенню до
їх техніки Зах. Європи, закордонне рад. студент-
ство ураховуючи те, що працюючи можуть створити
їх фахівців тільки при умові оволодіння сві-
овою науковою та технікою, мусить в цьому відношенні
всебічно інформувати рад. студентство С.Р.С.Р.
всі наукові та технічні досягнення Зах. Європи.

З цією метою збори Клубу доручують правлін-
ня рад. студентських Союзів в Ч.С.Р. негайно ввя-
ти з відповідними науково-технічними студі-
анізаціями С.Р.С.Р., аби з ними постійно трима-
ти інформативний зв'язок що - до усіх наукових та
технічних досягнень Зах. Європи. Цю інформ. працю
здобути шляхом дописування та надсилання літера-
ти, діяграм, планів то-що.

Рад. студентство в Ч.С.Р. викликає на соц.
захист в цьому ж напрямку й відповідні рад. студі-
анізації у Франції та в Німеччині.

15. грудня 1929.

000 00000

ВПЕРЕД

Видає Спілка Студ.-Гром.У.С.Р.Р. в Ч.С.Р.

Редактує Колегія. Відп. ред. Др. І. Секанік.

З МІСТ :

I. Р. О.

Досягнення та перспективи соціалістичного будівництва на РадУкраїні... ст. 2.

2. Р е д а к ц і й н е.

Радянське Студентство на Україні. ст. 13.

3. С.П-к.

Що-до підготовки нових кадрів

в С.Р.С.Р. ... . ст. 27.

4. Б.П.

Спекулянти на культурі..... ст. 33.

5. Присутній.

Дъогічний кінець Шаповалівщини... ст. 54.

6. З нашого життя.

..... ст. 64.